

Elekt[®]onski bilten

EKOLOG

Godina I Brojevi 6 i 7 ► Jul i Avgust 2008

ISSN 1800-7031

Foto: mr Nikola Perović

EKO GALERIJA

SKADARSKO JEZERO

Crna Gora

Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine

RIJEČ UREDNIKA

Poštovani prijatelji,

u mjesecu kada Ujedinjene Nacije proslavljaju 11. jul - Svjetski dan stanovništva, mislim da je potpuno opravdano osvrnuti se na neke od problema sa kojima se ljude širom naše planete svakodnevno suočavaju.

I dok su globalno zagrijavanje, nedovoljna količina pijaće vode, glad, siromaštvo, bolesti zavisnosti, AIDS nešto o čemu se, sa pravom, gotovo svakodnevno govori, iskoristiću ovu priliku da podsjetim na još jedan veliki problem većine zemalja, pogotovo onih „u razvoju“, a to je nepoštovanje važećih zakona.

Lično smatram da je neefikasnost kažnjavanja prekršioca zakona nešto što direktno podriva napore koji se ulažu u cilju povećanja nivoa ekološke i građanske svijesti pojedinca i sve dok se to ne promijeni teško da možemo očekivati stvaranje boljih uslova za život.

Na žalost, nije održiva varijanta da se izborimo sami sa sobom i okrenemo novi list, pa da se zaborave loše navike, kao što su pušenje na javnim i radnim mjestima, odlaganje smeća na sve strane, parkiranje po trotoarima, pucanje na slavama i svadbama, podmetanje požara, mito i korupcija, nasilje u porodici i druge, ne manje važne, a itekako prisutne i u našem društvu.

Primjer Singapura, nekad poznatog po „prljavštini“, koji je efikasnom kaznenom politikom postigao zapanjujuće rezultate i danas predstavlja pojam za čistoću, treba da bude pozitivan signal za inspeksijske službe da mogu realizovati planirane aktivnosti. Doduše, mi imamo još jednu dodatnu prepreku, moramo prevazići i već ustaljenu politiku „opraštanja“ rođacima, prijateljima i komšijama i shvatiti da zakoni važe podjednako za sve, bez izuzetaka. Kad smo već kod zakona, moram istaći da je usvajanje nacrtu zakona na brzinu i bez prethodne kvalitetne javne rasprave isto tako veliki problem, gotovo kao i njihovo nepoštovanje. Da obrazložim, pri usvajanju zakona ne bi smjelo dolaziti do stranačkih podjela i baziranja na preglasavanju, kao što se dešavalo u prošlosti, već bi svi trebalo da shvatimo da je, ukoliko ima prostora za napredak u njegovom koncipiranju, bolje povući predlog zakona iz procedure nego insistirati na usvajanju i direktno snositi odgovornost za eventualne posledice koje se mogu desiti zbog „rupa“ u njemu. A vjerujte i prilično jeftinije.

Moglo bi se reći da zakon može biti „dobar, loš i zao“. U ovom mjesecu imamo primjer za sva tri oblika: Dobar-predlog Zakon o životnoj sredini, Loš- predlog Zakona o divljači i lovstvu i Zao- predlog „Zakona jačega“. U narednim stranicama ćete imati priliku da se informišete o prva dva zakona, a ja ću se zadržati na trećem-Zakonu jačega i mislim da ću vas iznenaditi kada vidite o čemu je zapravo riječ.

Pošto su, do sada, moje uvodne riječi, opet na žalost, bile posvećene obično nekim ozbiljnim aktuelnim društvenim problemima, odlučio sam da pečat ovom tekstu bude konačno jedna pozitivna stvar. Radi se o ovogodišnjem finalu Vimbldona, „najekološkijeg“ teniskog turnira (travnata podloga) i dvojici istinskih heroja današnjice, Rafaelu Nadal i Rožu Federeru. Nakon skoro 5 sati divovske borbe i 5 setova, po mnogima, najljepšeg tenisa svih vremena, 22-godišnji Španac Rafa Nadal srušio je san 26-godišnjeg švajcarca Federera, „kralja tenisa“ i zvaničnog šampiona, da postigne 42-gu pobjedu za redom na travi i prestigne legendu Bjorna Borga na vječitoj listi najuspješnijih tenisera svijeta, i ostvario svoj- konačno dokazao da može jednako dobro da igra na svim podlogama i da je došlo vrijeme da postane svjetski reket broj 1.

Dok su milioni ljudi širom planete uživali u vanserijskim potezima dvojice šampiona, navijači i jednog i drugog prolazili put od euforije do očaja, a londonska kiša izazivajući prekide dodatno podizala tenziju, shvatio sam da je upravo ovaj spektakl najljepši poklon koji svjetsko stanovništvo za svoj praznik može da dobije, a da su Rafa i Rože tvorci zajedničke pobjede, čije težine, možda, ni sami nijesu svjesni. Rođenom teniskom gospodinu Federeru poručujem da, iako se, za sada, mora zadovoljiti podjelom prvog mjesta sa Borgom, ovo bi trebalo da mu bude dovoljna satisfakcija za ovogodišnji turnir, a znam da mu veliki broj nas od srca želi da još mnogo puta osvoji ne samo Vimbldon, već i druge „grend slemove“, i da u budućnosti ostvari niz od makar 43 pobjede na travi.

Moram vam priznati da sam ja lično na početku meča želio da uživam u tenisu i da se navijački ne opterećujem, čak sam nekako bio naklonjeniji Federeru, ali da me Rafa svojom igrom od 1. gema prosto „natjerao“ da se opredjelim, a njegov stidljivi dječjački osmijeh, skromni govor nakon meča i pohvale na račun starijeg kolege, mada Rože nije zaostajao ni u ovom segmentu, potvrdili ispravnost odluke. Skor u međusobnim duelima od 13:6 u korist Nadala, možda ne prikazuje realno stanje u odnosu snaga dvojice najsupriornijih tenisera današnjice, ali Rafa, shodno članu iz „Zakona jačega“ koji glasi: „jači kači“, definitivno postaje zao prema jednom od najboljih igrača bijelog sporta svih vremena, koji se odmah poslije meča pozvao na drugi član istog Zakona: „na muci se poznaju junaci“ i najavio povratak titule već sledeće godine.

Dobra je stvar što u istom Zakonu prepoznaju svoju šansu. To je, valjda, potvrda njegovog kvaliteta.

Za kraj teksta citiraću još jedan član, možda najvažniji, iz još uvijek aktuelne verzije „Zakona jačega“ čije bi izostavljanje, a što se potencira u novom predlogu, bilo u suprotnosti sa interesima stanovništva i moglo izazvati ozbiljne posledice, a to je: „Kome zakon leži u topuzu tragovi mu smrde nečovještvom“.

Zaključak: Ako je postojeći Zakon Loš, nemojmo usvajati Zao, hajde da svi zajedno donesemo Dobar Zakon.

To je jedino u interesu svih građana.

Poruka UN za ovaj Svjetski dan stanovništva glasi „Planirajte porodicu“, a poruka ovog teksta je „Planirajte da se uključite u javnu diskusiju oko donošenja zakona i time pokažete brigu o budućnosti svoje porodice“.

Aleksandar Perović

Utvrđeni predlozi Zakona o životnoj sredini i planinskim stazama

Podgorica- Na sjednici Vlade, održanoj 3. jula, utvrđeni su predlog Zakona o životnoj sredini i predlog Zakona o planinskim stazama i upućeni na skupštinsko usvajanje, čime se postojeći Zakon iz aprila 1996. stavlja van snage.

Novi predlog Zakona o životnoj sredini je, po riječima ministra turizma i zaštite životne sredine Predraga Nenezića, usaglašen sa zakonima Evropske Unije i predstavlja ispunjavanje dijela obaveza koje ima Crna Gora, kao zemlja kandidat, iz procesa stabilizacije i asocijacije, a to je usklađivanje nacionalnih sa zakonima EU.

Ovaj krovni Zakon u oblasti životne sredine postavlja osnove za donošenje niza propisa sa kojima bi nacionalno zakonodavstvo trebalo da se u potpunosti uskladi sa evropskim.

„Predlog Zakona o životnoj sredini obuhvata sve značajne oblasti zaštite životne sredine, a naročito smanjenje rizika za životnu sredinu, princip zagađivač plaća, slobodan princip informacijama i učešće javnosti” - istakao je ministar Nenezić.

On je dalje rekao da je ovaj Zakon preuzeo i pojedine djelove iz evropskih direktiva kao što su monitoring životne sredine, informacioni sistem zaštite životne sredine a stvorena je i osnova za uspostavljanje katastra zagađivača životne sredine.

„Ovim Zakonom se utvrđuje integralni sistem zaštite životne sredine, kojim se obezbjeđuje pravo svakog čovjeka na život i razvoj u zdravoj životnoj sredini i uravnotežen odnos privrednog razvoja i životne sredine u Crnoj Gori - rekao je ministar i najavio donošenje niza novih podzakonskih akata.

Neka od riješenja ovog Zakona su i osnivanje novih institucija Agencije za životnu sredinu i Eko fonda.

Nenezić je izrazio očekivanja da će predlog Zakona o životnoj sredini biti usvojen na skupštinskoj sjednici prije ljetnje pauze ili eventualno u septembru, a da bi zatim prvo Agencija pa potom i Eko fond bili osnovani do kraja tekuće godine.

Po riječima ministra Nenezića, Agencija za zaštitu životne sredine će biti izvršno tijelo, što znači da će u nju biti izmještene izvršne funkcije iz ministarstva i vlade kao što su inspekcijski nadzor, izdavanje dozvola svih vrsta kada je u pitanju životna sredina, procjena uticaja na životnu sredinu, izvještavanje domaće javnosti i međunarodnih subjekata, prije svih Agencije za životnu sredinu EU. Nenezić je istakao da, zbog postojećeg sistema, Agencija mora biti organ državne uprave, ali da će, bez obzira na to, ona imati visok stepen nezavisnosti. Formiranje savjeta u kome će biti predstavnici vlade, lokalne uprave, nevladinog sektora, biznisa i akademski nivo, bi trebalo da bude dodatni garant uspješnog ostarivanja glavnih zadataka Agencije a to su praćenje stanja životne sredine, inspekcijski nadzor i redovno izvještavanje.

„Predlog zakona o planinskim stazama je fokusiran na razvoj turizma u našem zaleđu, prije svega u planinskom dijelu i ovaj Projekat pokazuje ozbiljnost pristupa razvoju turizma u Crnoj Gori” - naglasio je ministar Nenezić.

Najznačajniji segmenti ovog zakona su hiking i planinski biciklizam, za koje, samo u Evropi, postoji potencijalno interesovanje 35 miliona ljudi, što najbolje govori o važnosti razvijanja ovog vida turizma, koji ima itekako i ekološki karakter i predstavlja dobar primjer usklađenosti aktivnosti oba dijela ministarstva turizma i zaštite životne sredine.

Nenezić je rekao da se radi o veoma složenom projektu, a da je usvajanje predloga Zakona o planinskim stazama uvod u njegovu realizaciju. Ministar je istakao zadovoljstvo kvalitetom predloga Zakona koji je po njegovim riječima usaglašen i sa lokalnim upravama, biciklističkim i planinarskim savezima i NVO sektorom.

„Ovaj Projekat bi trebalo da doprinese težnjama Vlade da Crna Gora postane cjelogodišnja destinacija za razvoj turizma orijentisanog na prirodu i turizma koji će doprinostiti pritisku na opštu infrastrukturu i biodiverzitet.” - rekao je ministar Nenezić i zaključio: „Zakoni o životnoj sredini i planinskim stazama bi trebali da doprinesu da se ostvari i ono ustavno opredijeljenje da Crna Gora postane ekološka država.”

CRNA GORA, Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine

Potpisan ugovor za izradu studija opravdanosti i obrazaca projektnih dokumenata (PDD) za projekte Mehanizma čistog razvoja (CDM)

Podgorica- Pomoćnik ministra turizma i zaštite životne sredine Siniša Stanković i ovlašćeni predstavnici italijanskih firmi "ATI" (Privremena asocijacija između kompanija Eurrecna S.r.l. i Eng Team & Partners S.r.l.), "Tolo", "Sirio Techno Group", "Italian Utilities", potpisali su 25. juna u prostorijama Ministarstva turizma i zaštite životne sredine ugovore za izradu studija opravdanosti i obrazaca projektnih dokumenata (PDD) za projekte Mehanizma čistog razvoja (CDM).

Rok za izradu studija opravdanosti i obrazaca projektnih dokumenata je 6 mjeseci, a Vlada Republike Italije je obezbijedila bespovratna sredstva za ove aktivnosti.

U skladu sa, ranije potpisanim, Memorandumom o razumijevanju između Ministarstva turizma i zaštite životne sredine Crne Gore i Ministarstva zaštite životne sredine, kopna i mora Republike Italije o saradnji u oblasti životne sredine i njegovim aneksima u oblasti Mehanizma čistog razvoja (CDM) u okviru člana 12 Kjoto protokola, objavljen je Poziv za iskazivanje zainteresovanosti za kofinansiranje izrade studija opravdanosti i obrazaca projektnih dokumenata (PDD) za projekte Mehanizma čistog razvoja (CDM) i u skladu sa ocjenom Upravnog odbora šest italijanskih firmi je proglašeno najboljim za 9 projekata u različitim sektorima.

Da podsjetimo, Crna Gora je ratifikovala Kjoto protokol i nema obaveze o klimatskim promjenama koje su definisane Okvirnom konvencijom UN. Međutim, iako Crna Gora nije među zemljama koje su definisane Aneksom 1, dostupan joj je jedan od mehanizama definisanih Kjoto protokolom, a to je CDM.

Eksperti Ministarstva zaštite životne sredine, kopna i mora Republike Italije prepoznali su potencijalne projekte koji mogu biti obuhvaćeni u mehanizmima čistog razvoja, a to su projekti iz oblasti energetske efikasnosti i korišćenja obnovljivih izvora energije, zatim korišćenje drvnog otpada, koišćenje gasa sa deponija i farmi itd.

Pomoćnik ministra Stanković je rekao da „Crna Gora, kao zemlja domaćin i država u kojoj će se sprovesti projekti Mehanizma čistog razvoja, koji kao krajnji cilj imaju smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte, posjeduje, prema preliminaranim analizama, potencijal za redukciju CO₂ od oko 2,5 miliona tona ekvivalenta CO₂, a time i za generisanje značajnog broja karbon kredita, investirajući u sektore energetike, industrije, šumarstva i poljoprivrede”.

„Realizacija projekata čistog razvoja može znatno doprinijeti održivom razvoju u Crnoj Gori, naročito kada se uzme u obzir i pokazano interesovanje velikih kompanija koje su se prijavile na Poziv za iskazivanje zainteresovanosti.

Ovi projekti donose ekonomsku, socijalnu i ekološku korist lokalnim partnerima, a svakako i Crnoj Gori u cjelini, kroz doprinos održivom ekonomskom razvoju i prihvatanju evropskih normi zaštite životne sredine. Vjerujem da smo na dobrom putu stvaranja okruženja atraktivnog za potencijalne investitore.”- izjavio je g-din Stanković.

„Crna Gora će kroz realizaciju ovih projekata dati svoj doprinos naporima međunarodne zajednice za prevazilaženjem problema uzrokovanih emisijom gasova staklene bašte, pa, iako, na globalnom nivou ove aktivnosti, možda, nemaju tako veliki uticaj, za Crnu Goru je ovo itekako značajan proces” - zaključio je pomoćnik ministra turizma i zaštite životne sredine Siniša Stanković i izrazio nadu da će italijanske firme uraditi dobar posao.

Redakcija „Ekologa” smatra da, uzimajući u obzir već čuvenu parolu „RADI LOKALNO, MISLI GLOBALNO”, realizacija svih projekata iz oblasti zaštite životne sredine itekako ima globalne razmjere, i zato poručujemo g-dinu Stankoviću i ostalim ljudima koji se bave zaštitom životne sredine, da je naše iskreno uvjerenje da i najmanji napor u ovoj oblasti ima veliki uticaj na našu planetu. Važno je nastaviti u kontinuitetu raditi na prevazilaženju ekoloških nepravilnosti i dati pozitivan primjer okruženju, što bi Crnoj Gori kao prvoj ekološkoj državi morao biti jedan od prioriteta. A to bi već itekako imalo i globalan značaj.

CRNA GORA, Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine

Eko naknada-Za 10 dana 750.000 €

Podgorica - Sekretar ministarstva turizma i zaštite životne sredine Željka Radak Kukavičić i pomoćnik ministra Nebojša Popović su na pressu, održanom 27. juna 2008, obavjestili javnost da je u vremenskom periodu od 15.06. do 26. 06.2008. godine, to jest za prvih deset dana naplate, po osnovu naplaćene Eko naknade, Budžet Crne Gore ostvario prihod iznosu od 750.000,00 €.

Kao što smo objavili u prethodnom broju „Ekologa”, sredstva prihodovana naplatom Eko naknade, predstavljaju namjenski prihod Budžeta Crne Gore i koristiće se isključivo za finansiranje konkretnih projekata za zaštitu i unapređenje životne sredine.

Predstavnici ministarstva turizma i zaštite životne sredine su ovom prilikom obavjestili javnost o projektima koji će biti finansirani od sredstava prihodovanih od eko naknade, uz napomenu da lista nije konačna i da će dopunjavati.

„Ekolog” u potpunosti prenosi podatke o izabranim projektima za koje će, u ukupnoj vrijednosti, biti izdvojeno 13.358.000 €:

- 1) Sanacija i rekultivacija jalovišta u Mojkovcu - II faza (Solidifikacija muljevitog materijala, formiranje nepropusne membrane) 1.500.000 €;
- 2) Realizacija projekta Vodosnabdijevanja u MZ Rijeka Crnojevića - 250.000 €;
- 3) Izgradnja regionalne sanitarne deponije u Kotoru za opštine Budva, Kotor i Tivat 1.500.000 €;
- 4) Izgradnja regionalne sanitarne deponije u Baru za opštine Bar i Ulcinj 350.000 €;
- 5) Izgradnja regionalnih sanitarnih deponija u opštinama: Nikšić (za opštine Nikšić, Plužine i Šavnik), Bijelo Polje (za opštine Bijelo Polje, Mojkovac i Kolašin), Berane (za opštine Berane, Andrijevića, Plav i Rožaje) i Pljevlja (za opštine Pljevlja i Žabljak) 2.400.000 €;
- 6) Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Nikšiću 1.400.000 €;
- 7) Učešće u finansiranju rekonstrukcije filterskog postrojenja u TE Pljevlja 500.000 €;
- 8) Realizacija projekta „Neka bude čisto“ 300.000 € (2009),
- 9) Ozelenjavanje magistralnog putnog pojasa u dužini od 300 km 150.000 €;
- 10) Monitoring životne sredine 600.000 € (2009);
- 11) Izrada projekata koji se odnose na valorizaciju i unapređenje područja Crnog jezera, Plavskog jezera i Biogradskog jezera – 1.000.000 €;
- 12) Realizacija I faze uspostavljanja mreže zaštićenih područja NATURA 2000 580.000 € (300.000 € u 2008 i 280.000 € u 2009);
- 13) Pošumljavanje i ozelenjavanje javnih površina (Nacionalni parkovi, identifikovana zaštićena područja u okviru Emerald sajtova, opožarene šumske površine i sl.) 1.000.000 €;
- 14) Podrška institucijama u okviru obrazovnog sistema za uređenje školskih terena i opremanje kabineta prirode (po jedna škola u opštini) - 500.000 €;
- 15) Podrška institucijama u okviru obrazovnog sistema za uređenje školskih terena i opremanje kabineta prirode u školama za djecu sa posebnim potrebama - 60.000 €;
- 16) Participacija u sprovođenju rekultivacije oštećenog zemljišta - opština Pljevlja 300.000 €,
- 17) Izrada menadžment plana za NP Durmitor i basen rijeke Tare (u saradnji sa UNESCOM) 100.000 €;
- 18) Pošumljavanje goleti, čišćenje opožarenih površina, uklanjanje ostataka stabala i žbunja na teritoriji opština Bijelo Polje, Danilovgrad, Nikšić, Mojkovac, Podgorica i Žabljak – 810.000,00 €,
- 19) Monitoring zdravstvenog stanja šumske vegetacije NP Durmitor – 20.000,00 €;
- 20) Saniranje opožarenog prostora i saniranje postojećeg, pošumljavanjem autohtonim vrstama na požarištima u kanjonu rijeke Tare - 33.000,00 €;
- 21) Pošumljavanje lokaliteta Gajov Do u cilju sprečavanja spiranja zemljišta, u NP ” Lovćen ” – 5.000,00 €.

Više informacija oko realizacije cjelokupnog projekta „Eko nadoknada” moguće je naći na web sajtu:

www.ecotax-montenegro.gov.me

CRNA GORA, Ministarstvo finansija**Potpisan ugovor o grantu Globalnog fonda za zaštitu životne sredine**

Podgorica – Prvog dana jula, u Nacionalnom parku „Skadarsko jezero”, potpisan je Ugovor o donaciji Međunarodne banke za obnovu i razvoj, kao afilijacije Svjetske banke, za Projekat Integralnog upravljanja Eko-Sistemom Skadarskog jezera, vrijedan 4.55 miliona američkih dolara. Ugovor su potpisali ministar finansija Crne Gore Igor Lukšić, stalni predstavnik Svjetske banke u Crnoj Gori Jan Peter Olters, šef Svjetske banke u Albaniji Camille Naumah i pomoćnik ministra finansija Albanije Sherefedin Sheuh. Za ovaj Projekat, Svjetska banka obezbjeđuje sredstva iz Globalnog fonda za zaštitu životne sredine. Crnoj Gori će biti dodijeljeno 2.56 miliona, dok će Albanija dobiti 1.99 miliona američkih dolara.

Cilj Projekta je, kako su objasnili iz ministarstva finansija, da pomogne u uspostavljanju i jačanju institucionalnih mehanizama prekogranične saradnje kroz zajedničke napore za poboljšanje održivog upravljanja Skadarskim jezerom.

Najavljeno je da će se Projekat sastojati od tri komponente: jačanje kapaciteta za bolje poznavanje i zajedničko upravljanje Skadarskim jezerom, unaprjeđenje održivog korišćenja Skadarskog jezera i katalizatorska uloga u podsticanju ulaganja za smanjenje zagađenja.

Istovremeno, Vlada će participirati u realizaciji ovog važnog projekta i kroz sopstvena budžetska sredstva, pa su, u tom smislu, definisane i investicije u iznosu od 8.37 miliona američkih dolara u naredne četiri godine.

CRNA GORA, NVO sektor**Zakoni****JAVNI APEL:**

PREDLOG ZAKONA O DIVLJAČI I LOVSTVU JE SUPROTAN NACIONALNOM ZAKONODAVSTVU U CRNOJ GORI, UPRAVLJANJU I ODGOVORNOSTI U DRŽAVNOJ UPRAVI, PRINCIPIMA ODRŽIVOG RAZVOJA, STANDARDIMA U EVROPSKOJ UNIJI I SUPROTAN JE NACIONALNIM INTERESIMA CRNE GORE PA GA NE TREBA USVOJITI U CRNOGORSKOM PARLAMENTU.

Potpisnici ovog apela su nevladine organizacije sa višegodišnjim radom u oblasti životne sredine – učesnici gotovo svih važnih aktivnosti u ovoj oblasti poslednjih godina u Crnoj Gori, učesnici brojnih međunarodnih skupova, izdavači stručnih publikacija za oblast životne sredine, ljudi sa dokazanim referencama i dobrim namjerama u Crnoj Gori.

U slučaju «crnogorsko lovstvo» svjedoci smo, dijelom i učesnici decenijske drame ove ekološke i društveno važne oblasti – akteri smo brojnih uzaludnih inicijativa, stručnih tekstova, analiza i komentara, televizijskih emisija... Učesnici smo u radu skupštinskih tijela iz aprila 2007. godine kada je našom aktivnošću ovaj isti Predlog zakona povučen iz procedure.

Predlagač i pored svega u pripremi ovog novog – starog Predloga zakona, ipak, nije našao za potrebno da nas u bilo čemu konsultuje, uvaži ili prihvati naše sugestije, kao uostalom i bilo čije iz sektora struke, javnog mišljenja i NVO sektora.

Apelujemo na poslanike Skupštine Crne Gore da ne nasjednu na obrazloženje predlagača ovog zakona i ne podrže njegovo izglasavanje.

Apelujemo na Predsjednika države Crne Gore da, u slučaju da ovaj zakon bude izglasan u Parlamentu, isti ne potpiše u skladu sa svojom funkcijom i ovlaštenjima.

Apelujemo na državnog tužioca Crne Gore da se upozna sa stanjem i zloupotrebama u oblasti lovstva Crne Gore i da u skladu sa svojom nadležnosti preduzme mjere i zaštiti dobra od opšteg interesa od daljnjeg uništavanja.

Apelujemo na međunarodne organizacije u Crnoj Gori da ostvare svoj uticaj u smislu sprečavanja donošenja ovakvih zakona u Crnoj Gori.

Apelujemo na evropsku asocijaciju lovaca – FACE i međunarodnu asocijaciju – CIC da se upoznaju sa stanjem i djelovanjem Lovačkog saveza Crne Gore i preduzmu inicijative u skladu sa tim.

OBRAZLOŽENJE:

Samo nekoliko mjeseci ranije, predlagač ovog zakona, predlažući Zakon o slatkovodnom ribarstvu je u Parlamentu tvrdio da je nezakonito davati javna ovlaštenja nad opštim dobrima nevladinim organizacijama i da je takva zakonska norma neprihvatljiva! Sada, isti predlagač, u Predlogu zakona o divljači i lovstvu u preko 15 članova zakona predlaže javna ovlaštenja nevladinoj organizaciji – Lovačkom savezu i nenadležno ga proglašava ekskluzivnim nacionalnim udruženjem?!

Četvrta varijanta Predloga zakona o divljači i lovstvu u posljednje tri godine se kao ni sve ostale, ne zasniva na istinitim i realnim razlozima za donošenje novog zakona, na državnoj politici i Strategiji razvoja lovstva, istinitim činjenicama i podacima o stanju u ovoj oblasti, niti na postojećem zakonodavnom sistemu zemlje, niti na pozitivnim iskustvima zemalja u okruženju i standardima EU, niti na ekonomsko – ekološkim razvojnim principima – niti pak, na bilo kakvim šansama za njegovu primjenu u Crnoj Gori.

Predloženi tekst zakona ne obezbjeđuje, čak i ne apostrofira optimalno upravljanje i gazdovanje opštim dobrima – lovištima i divljači, ne obezbjeđuje održivi razvoj, čak ni opstanak divljači i njenih staništa, ne obezbjeđuje razvoj lovno turističke privrede i zapošljavanja, a u njegovoj izradi nije učestvovao niti jedan stručnjak za ptice i sisare i niti jedna naučna, stručna, nadležna institucija iz Crne Gore!

Ovaj Predlog je suprotan svemu čemu Crna Gora danas teži u procesu donošenja i usaglašavanja svoje legislative i prakse sa EU – to je potpuno neprimjenjiv i štetan zakonski projekat, poguban po divlju faunu i cijelu jednu oblast privredne, turističke, kulturološke i naučno istraživačke djelatnosti – suprotno nacionalnom interesu države Crne Gore.

Kao analitički zaključak, za one koji ovu oblast bolje poznaju, nesporno je da se ovdje radi o aktu amnestije za decenijski nerad i organizovani kriminal u oblasti lovstva i želji da se takvo stanje legalizuje, ozakoni i produži – bez koncepta, bez plana, realnih rokova, legalnih nosioca, budžeta... i bez učešća struke!

U periodu od donošenja Zakona o lovstvu 1999. godine do danas zbog odnosa državne uprave do ove oblasti i djelovanja rukovodstva Lovačkog saveza nastale su nemjerljive štete kod svih vrsta divljači i u svim lovištima, čak i u nacionalnim parkovima - u oblasti razvoja lovne privrede, turizma, naučno istraživačke djelatnosti... u oblasti zapošljavanja, razvoja biznisa i preduzetništva. Odgovornost za to je očigledna, dokaziva i individualna!

Svaki pokušaj primjene ovakvog zakona biće praćen kršenjem brojnih drugih zakona i principa a novi konflikti, sudovanja i odlaganja racionalnih mjera upravljanja u oblasti lovstva su jedino izvjesni.

Predlagač nije postupio niti po jednoj od sugestija dobijenih od strane matičnog odbora Skupštine prilikom povlačenja Predloga zakona aprila 2007. godine.

U ponovljenom predlogu samo je „kozmetički“ dopunio desetak članova, sa očiglednom namjerom da učvrsti status NVO Lovačkog saveza. Kako je ovaj tekst zakona prepisivan - u početku od slovenačkog zakona a zatim četiri puta dopisivan izgubio je svaku autentičnost i koncept pa je zbog suprotstavljenosti odredbi i nejasnoća pojmova sada više nemoguće ustanoviti šta je šta u njemu i šta su gdje zakonopisci htjeli da kažu.

Zakonom o divljači i lovstvu se predlaže:

- bez prethodne primjene postojećeg zakona ili bilo kog drugog akta koji su donešeni u posljednjih devet godina u ovoj oblasti u Crnoj Gori;
- bez državne politike, strategije i vizije o razvoju lovstva u Crnoj Gori;
- bez uvažavanja realnog stanja u oblasti lovstva, bez evaluacija, analiza, komparativnih analiza, studija...;
- bez učešća struke, nevladinih organizacija, javnih rasprava, koncenusa...;
- bez učešća i javnog izjašnjavanja lovačkih organizacija o konkretnim pitanjima;
- bez učešća i izjašnjavanja lokalnih uprava o svojim interesima i konkretnim pitanjima;
- bez bilo kakvih pouzdanih evidencija i statistika – čak i o broju lovišta, stanju populacija i vrsta divljači, stanju lovne infrastrukture i lovišta...;
- bez katastarsa lovišta i lovno privrednih osnova;
- bez vidljive namjere da se bilo šta mijenja ili radi u odnosu na dosadašnju praksu;
- bez vidljive namjere da se lovstvo u Crnoj Gori u narednom periodu razvija u skladu sa principima održivog razvoja kao ekološka, privredna, turistička i naučno istraživačka djelatnost i kao sportska i kulturološka djelatnost ljubitelja prirode i lova u Crnoj Gori.

Zbog ovakvog stanja opredjelili smo se da najkraće iskomentarišemo samo najkrupnije konceptijske i materijalne nedostatke ovog zakonskog teksta i obrazloženja koje ga prati:

NETAČNO JE gotovo sve što piše u obrazloženju Predloga zakona vezano za razloge o neprimjenjivanju Zakona o lovstvu iz 1999. godine – ta teza predlagača je do sada više puta demantovana. Jedini razlog za neprimjenjivanje reformskog Zakona o lovstvu iz 1999. godine i svih drugih dokumenata je nerad i manipulacije na relaciji Ministarstvo – interesna grupa koja se netačno predstavlja kao nacionalni Lovački savez.

NEUSAGLAŠENA JE većina odredbi ovog zakona sa Ustavom Crne Gore (čl. 17, 23, 53, 78, 111 Ustava) i brojnim drugim sistemskim zakonima posebno u odredbama koje se odnose na zaštitu životne sredine, ljudska i građanska prava i principe upravljanja i odgovornosti u državnoj upravi. Među zakone kojima je ovaj zakon neposredno suprotan izdajamo Zakon o državnoj upravi, Zakon o nevladinim organizacijama, Zakon o lokalnoj upravi, Zakon o turizmu, Zakon o obrazovanju odraslih... a posebno upozoravamo na neusaglašenost sa Nacrtom Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama, Zakona o životnoj sredini i Zakona o zaštiti prirode – koje zakone crnogorski Parlament tek treba da donese i kojima se reguliše preko 70% materije iz ovog Predloga zakona?!

Sve zemlje u okruženju prvo su donijele ove zakone! Neusaglašenost je očigledna i sa Strategijom održivog razvoja, čak i sa tzv. šumarskom strategijom...

Neusaglašenost sa međunarodnim i evropskim konvencijama i direktivama u dijelu koji se odnosi na odredbe Ptičije direktive EU, Ramsarske i Bernske konvencije... Habitatne direktive EU... kao i nekim drugim standardima je očigledna – tako npr. pojedine vrste divljači su na spisku za lov bez prethodne analize stanja populacije, neke se nalaze na Crvenoj listi IUCN, neke se pojavljuju u Crnoj Gori na migratornom koridoru u povratku sa zimovališta (mart)... – Evropska Unija je zabranila odstrijel ptica koje se vraćaju sa zimovališta pa je odstrijel selica moguć samo tokom jesenje seobe i sl.

Takođe u čl. 36 da bi se u potpunosti ispoštovalo međunarodno i domaće zakonodavstvo moralo je pisati da se «trajnom zabranom lova štite sve vrste koje su zaštićene Rješenjem Republičkog zavoda za zaštitu prirode, Aneksa I Ptičije direktive, Rezolucije 6 Bernske konvencije i vrste koje se nalaze na IUCN Crvenoj listi».

Takođe, potpuno su neprihvatljivi čl. 56 i 62 kojima se reguliše sokolarstvo u Crnoj Gori – prosto zato što ova vrsta lova nije tradicija u Crnoj Gori, zato što su sve vrste sokolova u Crnoj Gori trajno zaštićene, zato što je ovo osjetljiv i opasan način lova po istrebljenje i prirodnih populacija i zato što se u drugim zemljama o ovom načinu lova vodi višegodišnja rasprava sa najčešćim odbijanjem takvih predloga, npr. Slovenija. Mišljenja smo da sokolarstvo ne smije biti legalizovano u Crnoj Gori.

Kako nijesmo ustanovili sa čime je uopšte, ovaj zakonski tekst usaglašen, i kako smo konstatovali da se međunarodni instrumenti prava za životnu sredinu i osnovi evropskog zakonodavstva, nalaze samo pobrojani u Obrazloženju Predloga zakona – mišljenja smo da je samo to dovoljan razlog da ovaj Predlog bude odbijen.

Posebno upozoravamo na neusaglašenost ovog zakonskog teksta sa Zakonom o lokalnoj upravi, interesima i nadležnostima lokalne uprave za resursima na svojoj teritoriji a u skladu sa standardima i intencijama u EU.

LOVAČKI SAVEZ Crne Gore je nevladina organizacija, iznova registrovana kao Savez lovačkih organizacija u Crnoj Gori – **Službeni list CG, br. 34, 8. jul 2002. godine**, sa Statutom i mandatom lovačkih organizacija koje ga čine – a ne nacionalna lovačka organizacija, ne paradržavna organizacija, ne organ Ministarstva i ne mogu se ovim zakonom na njega prenositi poslovi državne uprave (čl.52, 53), ne može se ustanovljavati obaveza učlanjavanja i plaćanja drugim organizacijama i pravnim licima u ovaj savez i za njegov račun (čl. 8, 20, 79), ne može se mimo mandata nevladinih lovačkih organizacija upisivati u registar ministarstva i ne može mu se odobravati tamo Statut i propisivati šta će da radi (čl 52, 53), ne može se određivati kada će i koliko da traje (član 92), ne mogu mu se dodjeljivati sredstva iz budžeta izvan zakona koji to reguliše za sve ostale NVO (član 79) i sl.

Istorijat predlaganja, donošenja i neprimjenjivanja lovne legislative:

- **Reformski Zakon o lovstvu donešen 1999. godine (Službeni list br.47, 9. decembar 1999.), predlađač ministar Simović – Zakon nije primjenjen!**
 - **Odluka Vlade o ustanovljavanju lovišta (Službeni list br. 59, 13. decembar 2001) predlađač ministar Simović – Odluka nije primjenjena!**
 - **Dvadesetak akata vezanih za zakon – obrađivač Ministarstvo poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede – nijesu primjenjene ili su samo selektivno primjenjene!**
 - **Program razvoja lovstva za period 2004 – 2014 (obavještenje Ministarstva br.0401/26 od 25.02.) naručilac ministar Simović – nikada nije usvojen shodno obavezi iz člana 36 Zakona o lovstvu!**
 - **Predlog zakona o divljači i lovstvu (decembar 2005) predlađač ministar Simović – predlog povučen iz skupštinske procedure aprila 2007.!**
 - **Predlog zakona o divljači i lovstvu (septembar 2007.) predlađač ministar Simović - ne zna se sudbina!**
 - **Nacrt Zakona o divljači i lovstvu (decembar 2007.) predlađač ministar Simović – usvojen na Vladi i sa manjim izmjenama dostavljen Skupštini u vidu Predloga!**
 - **Predlog zakona o divljači i lovstvu (april 2008.) predlađač ministar Simović – u proceduri!**
- U međuvremenu je Ministarstvo odbilo da izvrši nekoliko rješenja, odluka i preporuka Ustavnog suda, Vrhovnog suda i Ministarstva pravde a vezanih za lovnju kartu, lovačke ispite i druge aktivnosti koje je nezakonito realizovao Lovački savez.**

Svoju djelatnost i nadležnosti Savez crpi isključivo iz mandata koje je dobio od lovačkih organizacija koje su nevladine organizacije i koje su ga osnovale shodno Zakonu o nevladinim organizacijama.

Utišak je međutim, da je rukovodstvo Lovačkog saveza odmah po osnivanju okrenulo leđa organizacijama koje su ga formirale a zajedno sa organima Ministarstva i neposredno odgovorno za slabljenje lovačkih organizacija i faktički uništenje sistema državnog upravljanja i gazdovanja divljači i lovištima u Crnoj Gori u posljednjoj deceniji. Sada, ovim Predlogom zakona na nezakonit način, zanemarujući da Savez nije samo njegovo rukovodstvo već i cjelokupna lovačka baza – predlagatelj namjerava da „teroriše“ ne samo lovačke organizacije, lovnu struku i institucije već i privredna društva kao korisnike lovišta i lokalne uprave kao osnivače javnih preduzeća za lovstvo.

Interesantno bi bilo saznati ko će i kako obavezati npr. jednu Vektru ili neko javno preduzeće da se učlani u takav Savez, traži od njega saglasnosti i odobrenja, uplaćuje mu sredstva...?! I kako to da je Lovački savez sposoban i zaslužan a lovačke organizacije krive za neprimjenjivanje zakona i sva zla u lovstvu. Više od toga – zakonopisci posljednje četiri varijante Predloga zakona o divljači i lovstvu su u ime Ministarstva ljudi iz rukovodstva takvog Lovačkog saveza uz logističku podršku «prijatelja» iz Ministarstva, nekih službi i sl. To objašnjava zašto se uporno insistira na neustavnim, nezakonitim, stručno i empirijski nekonzistentnim normama i zašto se jedna nevladina organizacija izdvaja i promovira u parakselans državni organ sa javnim ovlaštenjima.

UPRAVLJANJE I ODGOVORNOST

Predlog zakona u cjelini abolira i ozakonjuje dosadašnju praksu i stanje. Država nikada nije donijela nacionalnu politiku za ovu oblast i nema viziju kako da riješi nagomilane probleme. Umjesto formiranja organa državne uprave (direkcije, uprave...) za lovstvo Ministarstvo izmješta poslove u Savjet za lovstvo pri Vladi Crne Gore (čl. 80, 81) ili u nadležnost NVO Lovačkog saveza – što će zasigurno biti novi doprinos u zakonodavnoj praksi u Evropi. Budućim korisnicima novoustanovljenih lovišta predlagatelj daje u nadležnost izradu osnovnih dokumenata – **Katastra lovišta i Lovnoprivredne osnove čime im omogućava da sami, u skladu sa svojim interesom uređuju i određuju uslove zakupa lovišta.** To rješenje je ravno skandalu i zasigurno bi podrazumijevalo i krivičnu odgovornost. Jednako kao i odredbe o Programu razvoja lovstva, centralnoj evidenciji i Katastru lovišta – ne zna se ko će, kakvom metodologijom, kako i kada donijeti ova osnovna dokumenta bez kojih nema sistema upravljanja. Po našoj procjeni za to je potrebno najmanje dvije godine, cjelokupni stručni kapaciteti i specifična stručna metodologija. Rokovi koje je predlagatelj dao za izradu Lovnoprivrednih osnova kao i ustanovljavanje lovišta su neozbiljni i sa njima će otpočeti period ponovnog odlaganja i neprimjenjivanja i ovog zakona – ako bude donešen.

Ovakav koncept upravljanja i odgovornosti ne obezbjeđuje ni minimum obaveza koje država izvršava prema dobrima od opšteg nacionalnog interesa. Ovakva upravljačka šema mogla je nastati samo iz potpunog neznanja ili namjere da se u ovaj zakonski projekat ugradi korupcija i kočnice za održivi razvoj, čak i opstanak. Zasigurno jedinstven i zastrašujuć primjer za jedan zakonski projekat.

LOVIŠTE I LOVNA PODRUČJA (čl. 11, 12 – 22, 88, 91)

Ustanovljavanje lovišta i lovniha područja je visoko zahtjevan i interdisciplinarn naučno istraživački projekat. Prvi i posljednji put realizovan u Crnoj Gori u organizaciji Zavoda za zaštitu prirode u vremenu 1999 – 2001. Vlada je svojom odlukom 2001 godine (Službeni list br. 59, 13 decembar 2001. godine) usvojila taj projekat – Ministarstvo ga međutim nikada nije realizovalo. Ponudena rješenja u ovoj oblasti su u cjelini sporna i nemaju stručni niti naučnu osnovu.

Lovna područja su novina u nekim lovno najrazvijenijim zemljama Evrope i iskustva sa njima su samo početna – Crna Gora je praktično jedno lovno područje izuzimajući specifičnosti staništa velikog tetrijeba i divokoze koja ne mogu biti lovna područja. Sporna je i odredba da se lovna područja dijele na lovišta kao njihove djelove – to su sasvim različite kategorije.

Lovišta – trenutno imamo dvije varijante podjele na lovišta – ona do 2001. godine (28 lovišta) i ona koju je Vlada ustanovila svojom odlukom 2001. godine (40 lovišta) – niko ne zna koja je aktuelna i niko sa njima na zakonit način ne gazduje već osam godina.

Odredbama o lovištima teško je zaključiti kako će biti ustanovljena nova lovišta i kako će ona izgledati – nedavno je visoki predstavnik Ministarstva javno izjavio da mu ni ne pada na pamet da iznova dijeli Crnu Goru na lovišta. Ovakav odnos od centralnog pitanja upravljanja i gazdovanja sa divljači i njenim staništima je ne samo nedopustiv. Djelovanjem rukovodstva Lovačkog saveza uz podršku Ministarstva posljednjih godina je u javnosti razvijen utisak da su lovišta i divljač kao resurs i opšte dobro jednako lovačka udruženja koja tamo postoje – dramatičan primjer ovih dana imamo u Nikšiću, ranije u Kolašinu, Bijelom Polju...

Način na koji predlagatelj namjerava davati lovišta na gazdovanje je nedorečen i uglavnom sporan – nije u skladu sa institutom javnog konkursa, a osnovne poslove oko izrade dokumenata sa statistikama o lovištima predlagatelj izmješta budućim korisnicima lovišta?! Sporno je i to zašto predlagачu treba godina dana za «organizaciono – tehničke» pripreme za dodjelu lovišta kada i ne namjerava da ih ustanovljava i da za njih radi Katastre i Lovnoprivredne osnove. Podržavamo formiranje jednog državnog lovišta kojim bi gazdovala država – to je inače, naš stari predlog.

LOVNO OBRAZOVANJE

U posljednjih pet godina lovno obrazovanje se u Crnoj Gori, mimo ostatka svijeta odvijalo kao usmeno predanje i siva ekonomija. Iako je obrazovanje imperativ svake reforme, iako je lovno obrazovanje u svim drugim zemljama podignuto na nivo fakultetskog izučavanja predmeta lovstvo, iako je polaganje lovačkog ispita zahtjevno i višegodišnje praktično i teoretsko učenje, iako Crna Gora ima u primjeni i u nacrtima zakone koji obavezuju – predlagatelj namjerava da lovno obrazovanje zadrži na dosadašnjem nivou. Oko 1500 crnogorskih lovaca, po našem saznanju čak i maloljetnih lica, stekli su diplomu o položenom lovačkom ispitu od komisije koju je formiralo rukovodstvo Lovačkog saveza uz podršku Ministarstva – na nezakonit način, bez pripravničkog staža, bez učenja, bez literature... a za 51 euro koji je išao u džepove navodnih ispitivača. Ovaj zakon bitnije ne mijenja tu praksu.

O naučno istraživačkom radu, ulozi Instituta za šumarstvo, Zavoda za zaštitu prirode kao i saradnji sa drugim stručnim i naučnim institucijama u zemlji i inostranstvu ovdje, na ozbiljan način, nema ni riječi. Ta činjenica implicira brojne posljedice po cjelokupan sektor šumarstva u Crnoj Gori, aktuelan je i ovih dana, lovstvo je samo jedan dio toga sektora.

DRŽAVNE POTSTICAJNE MJERE

U najvećem broju zemalja lovstvo je danas postalo cijela industrija – proizvodnja divljači i obezbjeđivanje lovno uzgojnih objekata, prehrane, veterinarskog nadzora... osnovni je uslov održivog razvoja kao i lova. Proizvodnja opreme, naoružanja, izrada suvenira i prerada mesa i dijelova divljači, trgovina i ugostiteljska djelatnost, agencijske i druge usluge, vodičke službe... razne škole, organizovani oblici usavršavanja, manifestacije... samo su dio te industrije. Sve to nije moglo nastati bez pomoći države i sve to u Crnoj Gori nikada neće zaživjeti bez potsticajnih mjera države.

Potreba da se u ovaj zakon kao državna obaveza unesu potsticajne mjere za razvoj lovno turističke privrede proizlazi iz činjenice da u Crnoj Gori, u ovoj oblasti, nemamo gotovo ništa – od genetskog i reproduccionog materijala do opreme i znanja i da sve to treba uvesti. Naše Ministarstvo godinama ne planira budžet za lovstvo a neizvršavajući obaveze iz čl. 58 – 60 Zakona o lovstvu, praktično je uništilo dosadašnje korisnike lovišta – lovačke organizacije.

U ovom zakonskom tekstu nema novina u odnosu na dosadašnju praksu. Novina je, nažalost nezakonita u čl. 79 kojim se namjerava finansirati NVO Lovački savez.

LOVNI TURIZAM

U posljednjoj deceniji lovni turizam u Crnoj Gori se ne odvija kao planska djelatnost i u skladu sa principima održivog razvoja već kao siva ekonomija i organizovani kriminal imajući u vidu da su državne uprave redovno davale mišljenja na kvote i saglasnost na ino lovni turizam – zloupotrebljavajući odredbe čl. 48 Zakona o lovstvu. Začudo lovni turizam nije regulisan niti Zakonom o turizmu niti bilo kojim drugim državnim aktom. Sve je to bio dobar ambijent za nenajavljen ulaz brojnih ino lovaca u privatnoj organizaciji – sa nekontrolisanim lovom, ponašanjem i plaćanjem. Ovako je nastala nemjerljiva šteta nad dobrima od opšteg interesa a u korist privilegovanih pojedinaca.

Turistička valorizacija u oblasti lovstva je višestruko neophodna i korisna – od obogaćivanja turističkog proizvoda i ponude, produženja turističke sezone za značajan broj ino lovaca, njihove porodice i pratnju, novog zapošljavanja i značajnog prihoda u budžetima lokalnih uprava i države. Takvog razmišljanja kod predlagача ovog zakona nema.

ZAKLJUČAK

Sa sigurnošću se može konstatovati da je Crna Gora jedina zemlja u regionu koja je u protekloj deceniji svjesno razbila državni sistem upravljanja u oblasti lovstva u korist pojedinih interesnih centara i time dovela u pitanje opstanak divljači na svojoj teritoriji, uslovnost njenih staništa i međuljudske odnose među lovcima i subjektima zainteresovanih za ovu oblast. Sada je potrebno ustanoviti instrumente za procjenu tih šteta, ustanoviti odgovornost i izvući pouke. Ovaj zakon je međutim ozakonjivanje takve prakse.

Naš stav je, da je predlagatelj, svjestan sopstvene odgovornosti, kao osnovni razlog i ideju imao izmještanje problema i poslova iz svoje nadležnosti u neformalne centre a pod snažnim pritiskom i uticajem lovačkog lobija i centara moći. Apsolutno odsustvo struke i nauke tokom izrade ovog zakonskog teksta lišilo ga je stručne i naučne podloge i podrške - predlagatelj i ne ustanovljava obavezu učešća struke u bilo kom segmentu. Odsustvo realne analize stanja i vizije rješavanja problema zamagljeno je načelnim konstatacijama i nejasnim formulacijama a odsustvo državnog upravljanja resursima od opšteg interesa - zamijenjeno je konceptom laičkog, vaninstitucionalnog i nelegitimnog upravljanja, odnosno izmiještanjem nadležnosti u Savjet za lovstvo koji evropska praksa ne poznaje i nevladinu organizaciju Lovački savez koji po nacionalnom zakonodavstvu nije nadležan za to. Ovo je primjer bez presedana, tačnije ovo je pravni incident.

Ovaj zakonski tekst nije moguće amandmanski popravljati, njegova primjena je izvjesno nemoguća a njegovo povlačenje je jedino rješenje!

Kako u Crnoj Gori već imamo neprimjenjen Zakon o lovstvu iz 1999. godine sa urađenom infrastrukturom, jedno od racionalnih i korisnih rješenja bi moglo biti brzo donošenje neophodnih izmjena i dopuna toga zakona i njegova hitna primjena. Time bi trenutno bila zaustavljena dalja devastacija i štete u ovoj oblasti i uspostavljeno državno upravljanje – bila bi stvorena realna osnova za sve nove nadgradnje toga sistema u skladu sa sopstvenim potrebama i iskustvima drugih.

Naše mogućnosti se iscrpljuju upoznavanjem javnosti i značajnih državnih institucija – što i činimo, upoznavanjem međunarodne javnosti i organizacija koje djeluju u Crnoj Gori – što ćemo ovih dana i učiniti i naravno, praćenjem daljeg toka događaja u ovoj oblasti – što je i naša djelatnost. Pravne mogućnosti se, da podsjetimo, nastavljaju na nivou nadležnosti Ustavnog suda, Predsjednika države i međunarodnog suda u Strazburu.

Dostavljeno:

- Predsjedniku Crne Gore;
- Državnom tužiocu Crne Gore;
- Skupštini Crne Gore (Generalnom sekretarijatu);
- Odboru za ustavna pitanja i zakonodavstvo;
- Odboru za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje;
- Poslaničkim klubovima u Parlamentu Crne Gore;
- Vladi Crne Gore;
- Kancelariji za održivi razvoj;
- Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede;
- Ministarstvu turizma i zaštite životne sredine;
- Međunarodnim institucijama i organizacijama u Crnoj Gori: FACE i CIC;
- Nevladinim organizacijama u Crnoj Gori.

ORGANIZACIJE KOJE SU UPUTILE JAVNI APEL:

NVO „Breznica” - Pljevlja, NVO „Centar za zaštitu i proučavanje ptica” - Podgorica, „NVO CEM – za životnu sredinu” - Podgorica, NVO „Green Home” - Podgorica, NVO „Tara” - Plužine, NVO „Hidroecologic” – Podgorica.

ORGANIZACIJE KOJE SU DALE PODRŠKU INICIJATIVI ZA POVLAČENJE PREDLOGA ZAKONA O DIVLJAČI I LOVSTVU:

Udruženje građana "Bukovica" – Pljevlja, NVO Ribolovno Društvo "Liljen" – Pljevlja, Klub Sportskih Ribolovaca "Runj" - Gradac- Pljevlja, Klub Sportskih Ribolovaca " Pljevlja" – Pljevlja, Organizacija za zaštitu ljudskih prava i međunarodnu saradnju "Amnesty" – Pljevlja, NVO "Mladi zeleni / Greenyouth" – Pljevlja, NVO "Lokalno omladinsko Vijeće Lokalni omladinski savjet" - Pljevlja, NVO Regionalna ekološka asocijacija "Zelena akcija - Greenaction" – Pljevlja, NVO Lovačko Društvo "Ljubišnja" – Pljevlja, NVO "Ekološki pokret Jugoslavije" – Pljevlja, NVO "Zelena akcija - Greenaction" - Herceg Novi, NVO Planinarsko Društvo "Mladost" – Pljevlja, NVO "Seoski savjet Mirojevića" – Bijelo Polje, NVO "Eko Bjelasica" - Bijelo Polje, NVO "Bjelopoljski demokratski centar" - Bijelo Polje, NVO "Planinarski klub Cmiljača" - Bijelo Polje, NVO "Građanski pokret Čukovac" - Bijelo Polje, NVO "Građanski pokret Lokvice" - Bijelo Polje, NVO "Građanski pokret Potkrajci" - Bijelo Polje, NVO "Optor" – Bijelo Polje, NVO Lovačka organizacija "Jedinstvo" – Bijelo Polje, NVO "Srećna porodica" – Bijelo Polje, NVO "Udruženje invalida rada" – Bijelo Polje, NVO "Bistrica" – Bijelo Polje, NVO "Evropski omladinski centar CG" – Bijelo Polje, NVO "Radio klub B. Polje" – Bijelo Polje, NVO "Mreža NVO G-8 plus" – Bijelo Polje, NVO "Udruženje Voćara" – Bijelo Polje, NVO "Bijeli cvijet" – Bijelo Polje, NVO "Foto klub" – Bijelo Polje, NVO "Multimedijal" – Bijelo Polje, NVO "Foto kino - video klub" – Bijelo Polje, NVO "Klub djece diabetičara Uskok" – Bijelo Polje, NVO "Škola Više" - Bijelo Polje, NVO "Vratimo život selu" - Bijelo Polje, NVO "Udruženje roditelja i djece" - Bijelo Polje, NVO "Agencija za edukaciju i poslovno posredovanje" - Bijelo Polje, NVO "Glas tradicije, dijaloga i tolerancije" - Bijelo Polje, NVO "Klub odgajivača golubova srpskih visokoletača" - Bijelo Polje, NVO "Lovačka organizacija Bistrica" - Bijelo Polje, NVO "Zeleni korak" – Ulcinj, NVO "Gorski prijesto" – Mojkovac, NVO "Monigreni" – Mojkovac, NVO "Eko Sport" - Bar, NVO "Info Sport" – Bar, NVO "Plagus M" – Plav, NVO "Xeggar" – Plav, NVO "Srce" - Mojkovac, NVO "Bjelasica" – Bijelo Polje, NVO "Sportski klub golubara" - B. Polje i NVO "Udruženje izbjeglih i raseljenih lica" – Pljevlja.

Elektronskim putem, do zaključivanja ovog izdanja, apel su podržali:

NVO Most- Žabljak, NVO Expeditio - Kotor, NVO Sigurna ženska kuca, NVO Anima, NVO Evropski pokret u Crnoj Gori, NVO Linx, NVO Dom nade, Udruženje za pomoć licima ometenim u psihofizičkom razvoju - Nikšić, Udruženje građana „Ozon” – Nikšić, NVO Liga žena glasača u Crnoj Gori, NVO Zeleni Gaj-Rožaje.

Piše: Aleksandar Perović

Predsjednik Udruženja građana „OZON” Nikšić

Stare teme, nova obećanja i (pre)ambiciozni Fukuda

Tojaku- Ni ovogodišnji samit 7 najrazvijenijih svjetskih zemalja i Rusije nije donio ništa konkretno, bar što se tiče dogovora oko smanjenja oslobađanja gasova staklene bašte.

Nakon ohrabrujućih najava japanskog premijera Jasua Fukude da će izboriti smanjenje gasova koji stvaraju efekat staklene bašte za 50% do 2050. godine i velikih obećanja lidera ekonomski najrazvijenijih zemalja pomoći Africi, neprecizno formulisana deklaracija sigurno nije ono što je svjetska javnost očekivala od ovog susreta predstavnika G8.

Ranija negativna iskustva zbog ostavljanja mogućnosti različitog tumačenja određenih elemenata sporazuma ne idu u prilog ni deklaraciji od 18 tačaka koja je potpisana u Japanu.

Na primjer, zemljama potpisnicama je ostavljena mogućnost da same odluče da li će 50% -tno smanjenje emisije gasova staklene bašte biti sprovedeno na osnovu ovogodišnjih pokazatelja ili onih iz 1990. godine.

Ovakav pristup prevazilaženju postojećih problema ne može garantovati željene rezultate.

Nerealno je očekivati da će vlasti zemalja u usponu, kao što su Kina ili Indija, izabrati opciju koja je povoljnija na globalnom nivou i time rizikovati, eventualnu, političku nestabilnost.

U prilog tome ide i podatak da su se samo Indonezija, Južna Koreja i Australija, od svih zemalja čije je ekonomsko razvijanje ide uzlaznom putanjom, eksplicitno obavezale na postavljene uslove a da najveći zagađivači Kina i Indija to nijesu učinili.

Pošto neki od lidera G8, na čelu sa Bušom, smatraju da bez uključivanja zemalja u usponu u smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte ova inicijativa nema nikakve šanse za uspjeh, odbijanje Kine i Indije da prihvate ono što se od njih zahtjeva, može samo da prolongira konačni sporazum i bude povod i drugim zagađivačima da što duže odlažu prihvatanje neophodnih ograničenja.

Ekolozi smatraju da takođe i nepreciziranje specifičnih vremenskih rokova za smanjenje emisije ugljen-dioksida ostavlja mogućnost manipulacije ovim procesom.

Pa iako, japanski premijer tvrdi da je deklaracija dobar znak pred sledeći skup, koji će se pod pokroviteljstvom Ujedinjenih Nacija održati sledeće godine, na kome bi trebalo da dođe do globalnog sporazuma, velikom broju ekoloških aktivista, uključujući i potpisnika ovog teksta, mnogo je bliži stav ministra ekologije Južne Afrike koji se o ovom dokumentu izjasnio kao o „praznoj paroli”, jer ne sadrži specifične akcije.

Što se tiče hroničnih afričkih problema - siromaštva, gladi, AIDS-a, za čije je rješavanje G8 prije dvije godine obećala 22 milijarde dolara do 2010. godine, ispostavilo se da dosadašnji intezitet isporučivanja najavljene pomoći (po nestranačkoj grupi „One campaign” dostavljeno je 14%) dovodi u sumnju ispunjavanje i ovog plana.

I američki predsjednik Buš je istakao da su na ovom zadatku potrebni odgovorni ljudi koji ispunjavaju data obećanja i istakao da su SAD u vrhu zemalja po tom pitanju. Ovaj potez Džordža Buša, na samom kraju predsjedničkog mandata, ipak, ne može neutralizovati njegove ranije, najblaže rečeno kontraverzne, stavove po pitanju efekta gasova staklene bašte, pa se nadamo da će sledeći američki predsjednik, bio to Obama ili Mek Kejn, pružiti mnogo više na prevazilaženju globalne krize.

Treba istaći da je ovaj samit bio prvi zajednički radni zadatak novog ruskog predsjednika Medvedeva i odlazećeg američkog Buša.

Koliko su ostavili utisak jedan na drugog ne znamo, ali sa (ne)uspjehom njihove prve zajedničke misije sigurno imamo pravo da budemo nezadovoljni.

Trodnevnom samitu u japanskom gradu Tojakuu sem članica G8 prisustvovala su delegacije Kine, Indije, Meksika, Brazila, Južnoafričke Republike, Etiopije, Gane, Nigerije, Senegala i Tanzanije, kao i predsjednik Afričke unije.

OZON

INFORMATIVNI SERVIS ZA GRAĐANE NIKŠIĆA

OZON eko – linija ► ZA ŽIVOT U ZDRAVOM OKRUŽENJU

Svim radnim danima od 9 do 13 časova

Mob: +382 (0) 68 497 754 E-mail: ozon-ekolinija@t-com.me

EKO FELJTON**Ekološke specifičnosti duvanske industrije**

(7)

Piše: mr Radoš Đurović

**DUVAN POVEĆAVA SIROMAŠTVO ZEMALJA
Mit i istina o zaposlenjima oko duvana**

Duvanska industrija konstantno pretjeruje i sa prikazivanjem broja ljudi koji su zaposleni u oblasti gajenja i proizvodnje, i sa uticajem smanjenja potrošnje duvana na zaposlenja; duvanska industrija zapošljava 33 miliona ljudi, ali ovaj broj uključuje i farmere koji uzgajaju i ostale proizvode pored duvana, sezonske radnike, članove porodica radnika i druge povremene radnike.

Svjetska banka predlaže da se uvedu neke značajne korisne mjere, kao što su ekvivalenti punog vremena, koje će pokazati mnogo manje brojeve nego sadašnje industrijske procjene. Takođe, treba procijeniti gubitke poslova zbog tehnološkog

unapređenja proizvodnje u duvanskoj industriji, što daleko nadmašuje gubitke posla uzrokovane politikom kontrole duvana.

DEFORESTACIJA I DRUGE ŠTETE ZA OKOLINU

Ekološki problemi:

- gajenje duvana doprinosi enviromentalnoj krizi u velikom broju država; u mnogim zemljama u razvoju drvo se koristi kao gorivo za tretman duvanskog lišća i za konstrukciju skladišta (ambara) za tretman duvana;
- procjenjuje se da godišnje siječe preko 200.000 hektara šuma zbog gajenja i tretmana duvana;
- u regionu Južne Afrike, kao cjelini, više od 1.400 kvadratnih kilometara domaćinskog zemljišta pokrivenog šumom godišnje nestaje da bi se obezbijedilo drveno gorivo za tretman duvana, što čini 12% od ukupne godišnje deforestacije u regionu, a isključujući ostalo korišćenje drveta vezanog za duvan, kao što je proizvodnja drvenih skladišta za duvan;
- u 1997. godini, procjenjuje se da je globalna duvanska industrija napravila 2,3 biliona kilograma proizvodne štete i 209 miliona kilograma hemijske štete; ovo ne uključuje enormne količine đubreta zbog pikavaca cigareta, kojima treba do 18 mjeseci da se biološki razgrade; pretpostavlja se da su od 954 miliona kilograma filtera proizvedenih u 1998. godini mnogi završili na ulici, rijekama i parkovima;
- ovo sve ne uključuje pakovanja duvana, upaljače i šibice i ostale prateće elemente ovog segmenta industrije duvana;

Da li šteta može da se nadoknadi?

Stope deforestacije zbog povećanja gajenja i tretmana duvana su visoke i uzrok su velike brige. Programi pošumljavanja koje kosponzirišu i promovišu duvanske industrije nisu dovoljni da povrate izgubljeno. Jedna od najvećih duvanskih kompanija kaže da zbog aktivnosti oko gajenja duvana u Keniji kompanija zahtjeva ugovore sa farmerima da sade 1.000 drveća eukaliptusa na njihovoj zemlji za tri godine poslije. Ovo zahteva 1,5 hektara po jednom, ali prosječan kenijski farmer ima samo između pola do jednog hektara. Prema Samson Muita Marvi, farmeru duvana i bivšem članu parlamenta iz Kurijskog distrikta u Keniji, kompanije kažu da su uvećale napore u programima pošumljavanja, a da on nije video još ni jedno jedino drvo koje je, na osnovu gore navedenih ugovora, zasađeno u Kurijskom distriktu.

U svakom slučaju, ova brza stopa deforestacije mora biti jednaka stopi pošumljavanja.

I NA KRAJU... KOME IDE PROFIT?

- u 2002. godini, Japan Tobacco, Philip Morris/Altria i British American Tobacco, tri najveće svjetske multinacionalne duvanske kompanije, zajedno imaju prihod veći od 121 biliona američkih dolara;
- ova šuma je veća od ukupnog zajedničkog dohotka: Albanije, Bahreina, Belizea, Bolivije, Bocvane, Kambodže, Kameruna, Estonije, Gruzije, Gane, Hondurasa, Jamajke, Jordana, Makedonije, Malavija, Malte, Moldavije, Mongolije, Namibije, Nepala, Paragvaja, Senegala, Tadžikistana, Togoa, Ugande, Zambije i Zimbabvea.

KRAJ FELJTONA

EKOLOG RAZOTKRIVA**KABINA ZA PUŠENJE****Još jedan prljav trik duvanske industrije**

Kada smo na prostoru za sponzorisanе linkove u našem inboksu primjetili reklamnu poruku: „Zaštita nepušača uz poštovanje prava pušača. Estetsko i moderno.“, nismo mogli odoljeti a da ne vidimo o kakvoj se vrsti prevare zapravo radi.

Već smo pisali da je, jedan od razloga, zbog kojih su Ujedinjene Nacije pokrenule obilježavanje Svjetskog dana bez duvanskog dima, upravo, razotkrivanje reklamnih trikova industrije duvana, a pošto NVO „OZON“ kroz stalnu kampanju „**Pušenje ubija-Izaberi život**“ daje svoj skromni doprinos globalnoj borbi protiv ove bolesti zavisnosti, pokušaćemo da vas upozorimo na neistinama iz navedene tvrdnje.

Da krenemo redom. U prisustvu pušača na radnom mjestu ne može biti govora o zaštiti nepušača, bez obzira da li je postavljena kabina sa filterima, kako je to ponuđeno u ovom slučaju, ili je osposobljena posebna prostorija. Ako se ovim i izbjegnุ posledice pasivnog pušenja, sama zavisnost od duvana, koja je jedna vrsta bolesti, ozbiljno dovodi u sumnju odgovorno ponašanje pušača na poslu, što direktno može da se odrazi na povećanje poslovnih obaveza nepušača. Pa, iako će neko reći da mu pušenje ne smeta da obavi svoj dio posla i da ostali ne trpe zbog toga, a da mi i to prihvatimo, postavlja se pitanje kako često (ili manje često!) napuštanje radnog mjesta djeluje na ljude koji ne puše i koje su moguće reakcije.

Složit ćete se da je sabijanje nezadovoljstva zbog dekoncentracije ili zbog neusaglašenosti aktivnog rada, održiva varijanta. Da ne kažemo i najvjerovatnija. Ova pojava, dugoročno gledano, dovodi do nagomilanog stresa i poremećaja međuljudskih odnosa, što direktno utiče na zdravstveno stanje nepušača i kvalitet njegovog rada.

Dakle itekako ima uticaja.

Danas je u razvijenim zemljama svijeta vodeći motiv za odvikavanje od pušenja društvena klima nepušenja, tako da je sramota biti pušač.

Nepušači imaju prednost pri zapošljavanju, plaćaju manje premije za osiguranje za zdravstvenu zaštitu i svakim se danom smanjuje broj mjesta na kojima je moguće pušiti.

Štetan uticaj pušenja na čovjekovo zdravlje ima za posledicu smanjenje nacionalnog dohotka, a na drugoj strani proizvodnja duvana i njegov izvoz doprinose povećanju nacionalnog prihoda, što se obično dešava na račun zdravlja, a u nekim zemljama i na račun proizvodnje prehrambenih proizvoda.

Dalje, kada je riječ o pravu pušača ono ne bi trebalo da bude favorizovano, već da bude isto, makar po logici, kao pravo narkomana, tabletomana, alkoholičara ili drugog zavisnika, a to je pravo na liječenje.

Nepoštovanje Zakona o ograničavanju duvanskih proizvoda

Nikšić- Bez obzira na članove 17 i 19 iz Zakona o ograničavanju duvanskih proizvoda, u neposrednoj blizini sledećih ustanova: Vrtića „Dragan Kovačević“, Osnovnih škola „Luka Simonović“, „Ratko Žarić“ i „Mileva Lajović - Lalatović“, Srednje mašinske škole, Filozofskog fakulteta, Doma zdravlja i Bolnice, a koje je obišao reporter „Ekologa“, i dalje se nalazi više namjenskih objekata na kojima se vrši nesmetana prodaja duvanskih proizvoda.

Redakcija „Ekologa“ apeluje na nadležne organe da postupе u skladu sa pomenutim Zakonom i primjene svoja ovlašćenja, kako bi pokazali građanima, koji ih i plaćaju, da rade u njihovim interesima, pogotovo onih najmlađih.

Ne možemo prihvatiti teoriju koja se često plasira u javnosti, da je primjena ovog Zakona gotovo neizvodljiva.

Ako institucije koje su zadužene za kažnjavanje prekršioca nijesu u stanju da izvrše zadatke koji su stavljeni pred njih, neka to javno kažu, jer onda nema razloga da ih građani finansiraju.

A i sigurno ima neko ko to može ostvariti!

Svjetska zdravstvena organizacija preporučuje usvajanje povelje protiv duvana koja podrazumijeva vazduh bez duvanskog dima, da svako dijete i adolescent imaju pravo na zaštitu od svih reklama duvana, svaki građanin ima pravo na vazduh bez dima u zatvorenim javnim mestima i sredstvima prevoza, svaki zaposleni ima pravo da udiše čist vazduh na radnom mestu, a svaki pušač ima pravo da dobije potporu u odvikavanju od pušenja.

Drugu rečenicu koja je navedena u ovom pokušaju još jedne reklamne prevare duvanske industrije: „Estetsko i moderno.“ prepuštamo vama na raskrinkavanje.

Neka to bude naš doprinos promociji nove edicije nezavisnog dnevnika „Vijesti“ i odavanje počasti Arturu Konanu Dojlu.

Vi sami, shodno sopstvenom karakteru, odaberite da li ćete biti Šerlok Holms ili dr. Votson ali obavezno riješite zadatak.

Za kraj ovog teksta navodimo pozitivne primjere iz svijeta.

U Holandiji je, od 1. jula 2008, stupila na snagu zabrana pušenja na javnim i radnim mjestima, a cijena kazne je **2.400,00 €**.

Zdravstveni zvaničnici malenog ostrva Niue koje se proteže na svega 260 km², a nalazi oko 2.500 km sjeveroistočno od Novog Zelanda, najavljuju da će to biti prva zemlja u svijetu u kojoj će upotreba duvana biti **potpuno** zabranjena. Niue ima ukupno 1.300 stanovnika od čega su 250 pušači, a ostrvsko selo Tuapa već je proglasilo potpunu zabranu pušenja.

Lokalna uprava škotskog grada Dandi, koji ima oko 36.000 pušača, a čiji građani imaju **najkraći** životni vijek u cijeloj Velikoj Britaniji, odlučile su da u najsiriromašnijim kvartovima sprovedu pilot projekat u kojem će pušačima, u roku od 12 nedjelja, plaćati po 16,00 € kako bi prestali sa konzumiranjem duvana. Apstinencija će biti provjeravana redovnim nikotinskim testovima, a plan je da se, za 2 godine, 900 osoba oslobodi od duvana.

JONIZUJUĆE ZRAČENJE

Jonizujuće zračenje je elektromagnetsko ili čestično zračenje koje može da jonizuje materiju i da izazove oštećenja ćelija živih organizama.

Radioaktivno ili jonizujuće zračenje je stalno prisutno oko nas.

Postoje vještački i prirodni izvori radioaktivnosti.

Dok se sa vještačkim izvorima radioaktivnosti ljudska populacija srela 1895. godine, kada je Konrad Rendgen u svojoj laboratoriji proizveo takozvane X – zrake, prirodni izvori jonizujućih zračenja prate čovjeka od njegovog nastanka.

Nabrojaćemo neke prirodne izvore radioaktivnog zračenja: kosmičko zračenje, zračenje iz ruda koje sadrže radioaktivne elemente, kao što su uranijum ili radijum, zračenje iz hrane prouzrokovano radioaktivnim kalijumom...

Prirodnu radioaktivnost je otkrio 1896. godine Henri Bekerel, po kome je i jedinica za radioaktivnost dobila ime. Oznaka za bekerel je Bq.

Svojstvo emitovanja radioaktivnih zraka imaju svi hemijski elementi čije je atomsko jezgro nestabilno, pa podleže transformaciji (dezintegraciji, raspadanju) pri čemu se emituju alfa, beta i gama zraci. Ovakvi elementi se stoga nazivaju radionuklidi.

Jedna dezintegracija atoma u jednoj sekundi je 1Bq.

Posledice po čovjeka zavise od energije zračenja koju apsorbuje od izvora zračenja. U prisustvu izvora zračenja iste aktivnosti, ljudi će primiti različitu energiju (dozu) u zavisnosti od udaljenosti od izvora, primijenjene zaštite i slično.

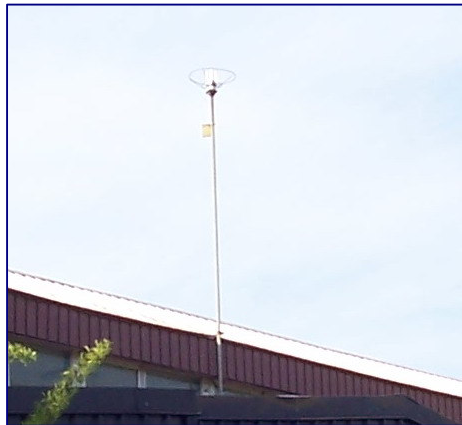
Jedinica za apsorbovanu dozu zračenja je sivert (Sv).

Čovjek iz prirodnih izvora unese u organizam dozu zračenja koja je, u zavisnosti od nadmorske visine i terena, između 2 i 3 milisiverta (mSv) godišnje.

Po propisu Međunarodne komisije za zaštitu od radioaktivnog zračenja, osobe koje su profesionalno izložene ovom zračenju ne smiju da prime više od 20 mSv godišnje.

Kada se radi o ostalim osobama, među kojima ima i djece, trudnica, starih i hroničnih bolesnika, koji su osjetljiviji na zračenje, po našem zakonu se dozvoljava doza do 1 mSv godišnje.

Najveći broj vještačkih izvora jonizujućeg zračenja upotrebljava se u medicini, a zatim u industriji.

Jedan od izvora jonizujućih zračenja je i radioaktivni gromobran, čija je upotreba na teritoriji Crne Gore zabranjena Zakonom o jonizujućem zračenju.

Međutim i pored toga ovaj model gromobrana još uvijek nije odstranjen sa nekih objekata (na slici radioaktivni gromobran na O.Š. „Mileva Lajović Lalatović” Nikšić).

Radioaktivni gromobrani nijesu dobri jer je i najmanja doza ozračenja štetna, a i uvijek postoji opasnost da padnu (od vjetrova, groma, požara...) i da ozrače bitno velikom dozom ljude, a da oni to ni ne znaju.

Potrebno je što prije izvršiti njihovu zamjenu novim klasičnim gromobranima, a radioaktivne gromobrane odložiti na propisan način.

U Crnoj Gori postoji popis radioaktivnih gromobrana, a njihovo uklanjanje je najavljeno nakon osnivanja Agencije za zaštitu životne sredine.

Udruženje građana „OZON” Nikšić je iz Ministarstva turizma i zaštite životne sredine dobilo podatak da je u krugu Centra za ekotoksikološka ispitivanja osposobljen adekvatan skladišni prostor na kojem će biti

odlagani i radioaktivni gromobrani, ali je i početak njegovog funkcionisanja uslovljen sa osnivanjem Agencije za zaštitu životne sredine.

Osnivanje Agencije za zaštitu životne sredine uslovljeno je usvajanjem novog Zakona o životnoj sredini, tako da trenutno postoji ozbiljna dilema šta preduzeti ukoliko se ukaže potreba za hitnim uklanjanjem nekog od postojećih radioaktivnih gromobrana, odnosno gdje bi se oni na pravilan način mogli odložiti.

Redakcija „Ekologa” apeluje na nadležne institucije da, dok se ne stvore zakonski uslovi za uklanjanje radioaktivnih gromobrana, podrže inicijativu NVO „OZON” da se dobro uočljivim oznakama upozorenja obilježe mjesta na kojima se oni nalaze, kako bi se izbjegle neželjene, ali i vrlo moguće, posledice u prelaznom periodu rješavanja ovog veoma ozbiljnog ekološkog problema.

Građane upozoravamo da ukoliko sumnjaju da se na nekom objektu nalazi radioaktivni gromobran sa, eventualno, oštećenom konstrukcijom, obavjestite ekološku inspekciju, koja je nadležna za ovu oblast i da sami ništa ne preduzimaju, jer postoji opasnost od ozračenja!!!

KOLEGE PIŠU

Milorad M. Mitrović, dipl. ecc.

Član UO Agencije za zaštitu životne sredine RCG

Izvršni direktor NVO „Breznica“-Pljevlja

Trgovina ugljen dioksidom

Međunarodna konferencija o klimatskim promjenama je održana 2007. godine na ostrvu Bali. Konferencija na Baliju razrađuje i nadograđuje protokol iz Kyota u politički povoljnijim okolnostima pa se očekuje korak naprijed.

Protokolom iz Kyota države potpisnice su se obavezale da će do 2012. godine sniziti emisije ugljen dioksida na nivo pet posto nižu od 1990. godine. Protokol uspostavlja “kapu”, odnosno “plafon” emisije ugljen dioksida za svaku zemlju pojedinačno.

Svaka zemlja ustanovljuje središnji autoritet koji određuje kompanijama dopušteni iznos emisije ugljen dioksida. Kako je Republika Crna Gora tek nedavno ratifikovala protokol iz Kyota, očekuje se da Vlada uskoro osnuje odgovarajuću ovlaštenu agenciju koja će kompanijama izdavati dozvole ili kredite za emisije. Razumije se, ukupni iznos dozvola ne može premašiti “kapu” koja je određena za pojedinu državu međunarodnim ugovorom.

Kompanije koje imaju veću potrebu emisije ugljen dioksida mogu kupiti kredite od onih koje imaju manju potrebu jer su, na primjer, tehnološkim unapređenjima smanjile emisiju.

Ovaj prenos dozvola s jedne kompanije na drugu naziva se trgovanjem emisijama. Cilj trgovanja emisijama je stimulisanje smanjivanja ukupnih emisija ugljen dioksida.

Posebno je zanimljivo da trgovanje emisijama nije ograničeno na pojedinu zemlju, nego se proteže i na svjetsko tržište. U novije vrijeme niču specijalizovane posredničke firme i u velikoj mjeri se u trgovanju emisijama angažuju poznate svjetske banke.

Zbog svega toga je Evropska Unija donijela tzv. direktivu kojom se zemljama članicama nalaže postupno umješavanje biogoriva u fosilna goriva s ciljem kasnije potpune zamjene.

Otuda i nove oznake za motorna goriva, kao što su B5 za dizel sa pet posto biodizela i E5 za benzin sa pet posto bioetanola. Srednjoročni cilj bili bi B10 i E10, a dugoročni B85 i E85. Crna Gora je kao kandidat za pridruživanje EU obvezna sprovoditi direktivu propisanim tempom. Direktiva pritom ne kaže da država članica treba sama proizvoditi biogoriva, nego da ih treba u odgovarajućem postotku miješati u motorni benzin i dizel. Iz toga proizlazi da se to može raditi prepuštajući naftnim kompanijama da same uvoze i miješaju biogoriva u benzin i dizel kako bi država zadovoljila EU propise.

Naravno, slobodno je prepustiti naftnim kompanijama da uvoze biodizel iz SAD-a i bioetanol iz Brazila i da ga preko volje miješaju i kad god imaju priliku da zavlache, pa makar to imalo i za posljedicu da EU kazni Republiku Crnu Goru.

Cijena nafte je probila sve očekivane prognoze i dostigla do sada rekordnih i nevjerovatnih 130 dolara po barelu i ima tendenciju i daljeg rasta.

Ono što ostaje potpuno nejasno je, na koji način će Crna Gora početi proizvodnju biogoriva kojima treba da zadovolji lokalne potrebe, kada ima vrlo malo obradivog zemljišta i jako slabo razvijeno ratarstvo. Da li će moći, na koji način i od koga obezbijediti potrebne količine neophodnog bio goriva, ili će biti prinuđena da ga uvozi. Srazmjerno ogromnom broju vozila u Crnoj Gori, to će biti velike količine.

Skoro sve susjedne zemlje (Hrvatska, BiH, Srbija, Makedonija i Albanija) imaju komparativne prednosti, u odnosu na Crnu Goru i realnu priliku, ne samo da proizvode količine biogoriva kojima će potpuno zadovoljiti svoje potrebe, nego mogu da postanu bitni proizvođači i izvoznici biogoriva u evropskim razmjerima.

Pri tome proizvodnja bioetanola rezultira i vrijednim nusproizvodom, kukuruznim tropom koji se koristi kao jeftina i kvalitetna stočna hrana i kao takav može poslužiti kao osnova za razvoj intenzivnog govedarstva i ostalog stočarstva u zemlji koja ga proizvodi.

Predstavljanje NVO

DRUŠTVO MLADIH EKOLOGA NIKŠIĆ (DMEN) **The Association of Young Environmentalists Niksic (AYEN)**

Društvo mladih ekologa Nikšić (DMEN) je nevladina organizacija osnovana 18. januara 1993. god. na inicijativu mladih Nikšića.

DMEN do sada ima 603. člana.

DMEN svojim djelovanjem pomaže zaštitu i unapređenje životne sredine, podstiče i osposobljava svoje članove za bavljenje naučno-istraživačkim radom, utiče na formiranje ekološke svijesti kod mladih ljudi, podstiče javnost da učestvuje u donošenju odluka vezanih za zaštitu životne sredine, podržava jačanje aktivnosti i sardnju ekoloških organizacija.

Društvo mladih ekologa Nikšić je član više ekoloških mreža od kojih izdvajaju: Balkansku ekološku mrežu sa sjedištem u Drami (Grčka) u okviru koje je i predstavnik za Crnu Goru,

Volvox (nacionalna elektronska mreža nevladinih ekoloških organizacija sa sjedištem u Beogradu) u okviru koje je lokalni koordinator i Zeleni krug (mreža ekoloških NVO u Crnoj Gori).

DMEN je do sada bio organizator različitih tribina na kojima su obrađivane sljedeće teme: Biljni svijet Crne Gore, Fauna kopnenih voda, Održivi razvoj, Vode Crne Gore, Ekološki aspekti primjene hemikalija u poljoprivredi, Zemljišni potencijal Crne Gore, Gajenje puževa, Organska proizvodnja... DMEN se često pojavljivalo kao inicijator i organizator velikog broja okruglih stolova, promocija knjiga (Crna Gora-Putopisi od Kurta Hasenta), stručnih savjetovanja, izložbi eko-amaterskih fotografija, eko naučno-istraživačkih kampova: Bjelasica (u saradnji sa studentima Biološkog fakulteta sakupili insektarijum i herbarijum), zatim Durmitor, Jaz, Tivat...

Iz DMEN ističu da su obavili pošumljavanje Trebjese (oko 4500 sadnica), Vojnika (oko 1000 sadnica), Vučja (oko 2500 sadnica), a da su pošumljavali i fabrički krug Metalca, kao i dvorište osnovne škole u mjesnoj zajednici Boan. Organizovano je čišćenje dijela park šume Trebjesa i plaže vještačkog jezera Krupac.

DMEN je bio organizator i više eko-kvizova za učenike osnovnih škola.

Organizovani su eko izleti na više lokacija. (Ulcinj, Žabljak, Lovćen, Biogradsko jezero, Ali-pašini izvori, Skadarsko jezero, Pivsko jezero, Gospodarev zabran, Tunjevo itd.).

Društvo mladih ekologa Nikšić je izvršilo ispitivanje flore i faune nikšićkih pećina (Vilina pećina na Krupcu), zagađenost, odnosno čistoću voda Nikšićkog kraja, a bavili su se i pitanjem vještačkih deponija i emisije štetnih materija iz nikšićkih preduzeća.

Povodom novogodišnjih praznika apelovano je na zaštitu šuma odnosno mladog četinarskog drveća.

Realizovani projekti:

- Eko kviz za osnovce (finansijski podržan od REC kancelarije u Beogradu),
- Katastar komunalnog otpada za Nikšić,
- Časopis Eko sat,
- Bilten Eko-prizma,
- Eko-naučnoistraživački radni kamp-Bjelasica, Durmitor, Jaz, Tivat, Komarnica...,
- Život, mir i okruženje na Balkanu (podržan od Balkanske ekološke mreže-Grčka),
- Za ljepotu moga grada (podržan od SO Nikšić),
- Eko šampioni (u saradnji sa Eduko centrom),
- Volvox-elektronsko umrežavanje NVO Srbije i Crne Gore (podržan od REC),
- Elektronski bilten «Uni Cornus»,
- Kampanja "Reciklaža u službi zaštite životne sredine" (podržan od UNDP kancelarija u Podgorici),
- Kompas (podržan od SO Nikšić),
- Eko buđenje Nikšića (BCIF kancelarija u Podgorici),
- Eko Korak (Skupština Crne Gore),
- Crna Gora ekološka-ostvarimo je! (Američka ambasada- Podgorica),
- Eko rečnik (Lutrija Crne Gore).

DMEN trenutno realizuje projekat: "Doprinos naknadnoj, tekućoj i preventivnoj zaštiti planine Vojnik u cilju održivosti šumskih kompleksa", podržan od Ministarstva turizma i Uprave šuma Crne Gore, a od septembra se planira realizacija projekata Zeleni korak i Moja životna sredina koji su podržani na ovogodišnjim konkursima SO Nikšić i skupštine Crne Gore.

Kontakt:

☎ ☎ +382 (0) 78 106 361 ☎ 067 539 966 & 067 383 298
e-mail: ayen-ben@mail.t-com.me

PREDSTAVLJANJE NVO PROJEKATA

Ekološka Crna Gora – ostvarimo je!

Ecological Montenegro – Let's Achieve It!

Nevladina organizacija **Društvo mladih Ekologa Nikšić** je realizovala projekat „Ekološka Crna Gora – ostvarimo je”, koji podrazumijeva saradnju predstavnika zainteresovanih političkih partija i nevladinog sektora iz oblasti životne sredine na informisanju javnosti o sadržajima ekoloških programa političkih stranaka u Crnoj Gori.

Cilj projekta je pružanje mogućnosti zainteresovanim političkim partijama da unaprijede svoje ekološke programe.

Iz Društva mladih Ekologa poručuju da projektom ne namjeravaju kritikovati stavove političkih stranaka po pitanju ekologije, već da žele objediniti djelove njihovih programa koji se odnose na ekologiju i zaštitu i unapređenje životne sredine.

Kako bi građanima bilo omogućeno da se bliže upoznaju sa odnosom političkih partija prema životnoj sredini, u sklopu ovog projekta štampana je brošura „Ekopolitika” koja je distribuirana političkim partijama, državnim institucijama, nevladinim organizacijama, kao i pravnim i fizičkim licima.

Projekat je finansijski podržan od strane Američke ambasade iz Podgorice.

Redakcija „Ekologa” čestita kolegama iz Društva mladih Ekologa na realizaciji projekta „Ekološka Crna Gora – ostvarimo je”, a svoj doprinos u njegovom promovisanju dajemo objavljivanjem ekoloških djelova političkih programa dvije najjače parlamentarne stranke – Demokratske partije socijalista i Srpske narodne stranke, preuzetih iz brošure „Ekopolitika”.

Demokratska partija socijalista (DPS)

Zahvaljujući našoj politici, Crna Gora je danas veliko gradilište.

Grade se saobraćajnice, aerodromi, mostovi, tuneli, hoteli, škole, stanovi... Sa nama će Crna Gora biti država modernih autoputeva: sa zapada na istok, sa juga na sjever. Bez odlaganja to je naš prioritet – kako radi bezbjednosti naših građana, tako i radi atraktivnosti Crne Gore kao turističke destinacije.

U najkraćem periodu riješićemo problem snabdijevanja vodom Crnogorskog primorja. Obezbijećemo investicije kojima će se sačuvati čistota našeg mora i rijeka, ljepota naših gora i planina.

DPS će voditi energičnu politiku zaštite i racionalnog korišćenja prostora, kaovrijedne limitirane pretpostavke ekonomskog razvoja Crne Gore. Ekologija nije riječ sa kojom se treba hvaliti i kititi. Za nas to je poziv na akciju. Našom politikom, a u skladu sa najvišim standardima EU, biće trajno zaštićeno prirodno bogatstvo našeg prostora.

Crna Gora je nekoliko godina uzastopno proglašavana turističkom ekonomijom sa najbržim rastom u svijetu. Naša politika dovela je u Crnu Goru najpoznatije svjetske turističke kompanije. Crnogorski turizam se ubuduće neće mjeriti brojem kreveta i noćenja. Birajući između masovnosti i kvaliteta, turističku budućnost Crne Gore usmjerili smo ka elitnom turizmu.

Crna Gora neće biti samo zemlja visokog primorskog turizma. Učinićemo sve da Crna Gora bude i zemlja planinskog turizma, seoskog turizma, turizma splavarenja, vjerskog turizma, lovnog turizma, sportskog turizma...

Prihvatili smo poimanje turizma svojstveno modernoj civilizaciji: turizam nije samo potrošnja slobodnog vremena nego i kulturna i duhovna komunikacija sa prostorom i prirodom.

Svi u Crnoj Gori moraju znati da je turizam naše oprijedjeljenje i da svi moramo pomoći u njegovom razvoju, posebno javne službe (komunalna higijena, telekomunikacije, zdravstvo, edukacija kadrova u državnim institucijama...).

Razvoj proizvodnje hrane i stvaranje boljih uslova za život na selu nezaobilazne su poluge unapređenja sveukupnog kvaliteta života u Crnoj Gori – našeg najvažnijeg cilja u narednom periodu. Povraćenim samopouzdanjem i vjerom u svoje resurse, prevaziđen je kompleks nacije koju treba hraniti i izdržavati. Dosadašnji rezultati u poljoprivredi bili su važan doprinos jačanju državne arhitekture Crne Gore. Trasiran je put daljem razvoju sela i poljoprivrede, reformisana je svijest i otklonjene su zablude o pomanjkanju resursa u poljoprivredi. Stvoreni su novi konkurentni sektori, sve je šira paleta domaćih proizvoda, jača je veza između primarne proizvodnje i agroindustrije, a posebno između poljoprivrede i turizma.

Novim strateškim dokumentima jasno smo definisali budući razvoj poljoprivrede i ribarstva i usmjerili ga u pravcu približavanja evropskom modelu razvoja. Naše opredjeljenje jeste višedimenzionalna politika ruralnog razvoja, koja

podrazumijeva brižan i domaćinski odnos prema poljoprivrednim i šumskim resursima, uz stalno podizanje konkurentnosti svih učesnika u lancu proizvodnje.

Ohrabreni dosadašnjim pozitivnim rezultatima, sa dovoljno samopouzdanja i mudrosti, idemo u susret izazovima koje donosi period do stupanja u EU – modernizovaćemo vitalne sektore pljoprivrede i podići njihovu konkurentnost, osnažićemo institucionalne kapacitete, kako bismo potpuno spremni ušli u veliku porodicu evropskih naroda.

Ubrzani ekonomski razvoj sjevernog dijela Crne Gore uslov je stabilnog i dinamičkog razvoja crnogorskog društva u cjelini. Ako je južni dio Crne Gore naša aktuelna prednost, sjeverni dio je buduća šansa, ne manje izdašna u pogledu resursa i ne manje zahtjevna u pogledu potrebe mudrog upravljanja.

Primjer pojedinih gradova na sjeveru Crne Gore pokazuje da onoliko koliko su njihovi stanovnici pokazali mudrosti i odgovornosti da preko lokalnih uprava urede život svoje zajednice, toliko je i država bila u mogućnosti da im pomogne na tom putu.

Država je u obavezi da izgradi savremene puteva u sjevernom dijelu, da ojača politiku otkupa poljoprivrednih proizvoda i da podstiče poljoprivrednu proizvodnju. Obaveza države jeste i intenziviranje razvoja zimskog turizma. Vrijedne ruke i bistra pamet ljudi ovog područja znaće da te pozicije iskoriste za opšti i lični prosperitet.

Razvoj Crne Gore, kao i svih modernih društava, u najvećoj mjeri zavisiće od odnosa prema energetsom potencijalu – njegove usklađenosti sa zahtjevima visokih ekoloških standarda i potrebom efikasnosti. Podrazumijeva se korišćenje alternativnih vidova energija i racionalno korišćenje svih domaćih energetske resursa. Ovo vrijeme traži kompromis između sve većih potreba za energijom i potrebe za očuvanjem prirodnog ambijenta. Interes Crne Gore i njenih građana jeste da odgovori na te potrebe budu usklađeni sa našim dugoročnim potrebama i sa standardima modernog i razvijenog demokratskog svijeta.

Kontakt:

Rajko Kovačević

Tel: +382 (0) 20 242 971

e-mail: portparol@dps.cg.yu

Srpska narodna stranka (SNS)

Srpska narodna stranka zalaže se za očuvanje postojećih prirodnih resursa i njihovo racionalno korišćenje, uz striktno poštovanje principa prevencije i principa „zagađivač plaća“.

Zalažemo se za sveobuhvatnu i efikasnu zaštitu prava na životnu sredinu kao ljudskog prav, u skladu sa međunarodnim izvorima prava, ustavom i zakonom.

RCG je proglašena ekološkom državom 1992. godine, i od tada nije realizovan nijedan ozbiljniji poduhvat koji bi bar prikrilo isključivo političku namjeru tog čina.

Teško narušavanje kvaliteta životne sredine ugrožava zdravlje stanovništva i budućih generacija. Situacija se posebno pogoršala radioaktivnom kontaminacijom prouzrokovanom razaranjima tokom NATO agresije.

Srpska narodna stranka će se zalagati da se na institucionalnom, regulativnom i naučno – istraživačkom planu uvedu integralne i interdisciplinarne mjere kontrole zagađenosti. Informacije kojima raspolažu ustanove odgovorne za kontrolu zagađenosti moraju biti dostupne javnosti.

Zalažemo se za stvaranje koordinisanog sistema zaštite životne sredine koji će biti usklađen sa standardima Evropske unije, za dosledno sprovođenje kaznene politike i davanje poreskih olakšica proizvođačima koji koriste „zelene tehnologije“, odnosno evropske standarde.

Srpska narodna stranka radiće na podizanju svijesti građana za očuvanje i zaštitu životne sredine putem obrazovnih programa, na svim nivoima i djelovanjem inspeksijskih službi, uz punu primjenu ustavnog prava na slobodan pristup informacijama o stanju životne sredine, kao i na efektivno učešće javnosti u donošenje odluka vezanih za životnu sredinu.

Kontakt:

Jovanka Matković

Tel: +382 (0) 69 337 992

e-mail: sns@cg.yu

NIKŠIĆ, EKO FLEŠ

► NVO „Agencija za lokalnu demokratiju“ u partnerstvu sa „Milieucontact International“-om nastavila je sa aktivnostima u okviru projekta „Zelena agenda“.

Zelena agenda je proces kreiranja i realizacije strategije održivog razvoja na lokalnom nivou, uz aktivno učešće predstavnika različitih sektora zajednice.

Proces pokreću i realizuju lokalne organizacije civilnog društva u saradnji sa drugim učesnicima projekta.

Na prvom sastanku zainteresovanih aktera, održanom 5. jula u Sali Opštine Nikšić, formirane su 4 radne grupe sastavljene od predstavnika lokalne uprave, firmi, nevladinih organizacija i mjesnih zajednica, čiji je zadatak da uz saradnju javnosti definišu lokalnu strategiju održivog razvoja i otpočnu sa realizacijom konkretnih aktivnosti na unaprijeđenju kvaliteta života ljudi u Nikšiću.

Radne grupe su formirane po oblastima – prirodna bogatstva i resursi, ekološki i turistički lokaliteti, kulturno-istorijske znamenitosti i ljudski potencijali.

Dokument „Zelena agenda“ će objediniti strategije svih radnih grupa i kao takva cjelina biti ponuđen na usvajanje lokalnoj upravi, nakon čega bi, u idealnom slučaju, postao dio zvanične lokalne politike.

Projekat se realizuje u okviru programa „Udruživanje snaga za održivu budućnost na zapadnom Balkanu“. Finansijsku podršku dalo je Ministarstvo spoljnih poslova Holandije kroz „regionalni program za zaštitu životne sredine zapadnog Balkana“.

Zelena agenda predstavlja adaptaciju koncepta Lokalne agende 21, koja je usvojena na Konferenciji Ujedinjenih nacija o životnoj sredini i razvoju (Rio de Ženeiro 1992).

Zelena agenda je prvi put primjenjena u Rumuniji a zatim i u Moldaviji, Rusiji i Hrvatskoj. Trenutno se sprovodi u 18 opština u regionu. U Crnoj Gori se sprovodi u Nikšiću, Mojkovcu i Ulcinju.

► Služba za zaštitu životne sredine Opštine Nikšić preselila je u nove prostorije koje se nalaze na prvom spratu Instituta crne metalurgije u ulici Vuka Karadžića bb.

Kako „Ekolog“ saznaje, Služba za zaštitu životne sredine će na novoj lokaciji imati mnogo bolje tehničke uslove za rad, što je i neophodno, s obzirom na veće odgovornosti koje služba sada ima.

► Udruženje građana „OZON“ Nikšić predstavilo je novi logo.

Čiste ruke na zelenim mrljama simbolizuju najiskreniji pristup rješavanju ekoloških i građanskih problema, koje bi sve civilne organizacije trebalo da imaju.

U cilju promovisanja novog logotipa Udruženje građana „OZON“ Nikšić je štampalo postere, u skromnom tiražu, za kampanju „Pušenje ubija- Izaberi život“, na kojima je, sem upozoravajućih podataka Svjetske zdravstvene organizacije, bila i poruka „Ne potpisuj sopstvenu smrtnu presudu!!!“, a koji su postavljeni na nekoliko vidljivih lokacija u centru grada.

Cilj ove akcije je edukacija stanovništva o pogubnostima konzumiranja duvana, promovisanje prava svakog čovjeka na čist vazduh na javnom i radnom mjestu, kao i protest zbog neefikasnog kažnjavanja prekršioca Zakona o ograničavanju duvanskih proizvoda.

PRIRODA JE ČUDO

- ▶ **Mozak koristi više od 25% kiseonika koji čovjek udahne.**
- ▶ Ukupna dužina arterija, vena i kapilara u čovječjem tijelu iznosi više od 95.000 km.
- ▶ U čovječjem tijelu, prosječne veličine, ima dovoljno sumpora da pobije sve buve na jednom psu, ugljenika za 900 olovaka, masnoće za 7 sapuna i fosfora za 2.200 glava šibica.
- ▶ Jetra, najveći organ u ljudskom tijelu, može da teži i preko 10 kg.
- ▶ Najnovije istraživanje potvrđuje da većina turista koja posjeti Australiju obavezno želi da vidi koale i da se, zbog ovih neodoljivih torbara, u državnu kasu godišnje slije 1.100 miliona \$.
- ▶ Na australskom kontinentu, koji ima oko 40 miliona stanovnika, živi gotovo dvostruko više kengura.
- ▶ Britanski biolozi tvrde da vrijedni i miroljubivi mravi žive duže od onih koji vole da napadnu, čak i pripadnike svoje vrste. Takođe ovi sićušni borci za mir, rad i red na kraju uvijek uspiju da pokore ratobornu sabraću.
- ▶ Kada otkriju golubije jaje ornitolozi već znaju da, dok se ne ispili ptić, naprslinu mogu da zalijepe običnim selotejpom.
- ▶ Kao što ljudi uče djecu da pričaju, tako i slonovi svoje mladunce uče da riču.
- ▶ Svi kopneni sisari, osim slonova, mogu sa skaču.

Pripremio: mr Radoš Đurović

EKO KALENDAR

11. JUL - SVJETSKI DAN STANOVNIŠTVA

Cilj Ujedinjenih nacija za ovogodišnji Svjetski dan stanovništva jeste ukazivanje na prednosti koje od planiranja porodice imaju, kako same porodice tako i cjelokupne zajednice. To se prvenstveno odnosi na poboljšanje zdravstvenog stanja majki, jednakost polova i smanjenja siromštva.

Rezultati studije koju su sprovedi stručnjaci UN ukazuje da bi se planiranjem porodice za trećinu mogla smanjiti cifra od oko pola miliona smrtnih slučajeva majki godišnje.

Statistički podaci pokazuju da u Nigeru jedna od 7 žena umre od uzroka koji su povezani sa trudnoćom.

U SAD ta razmjera je jedna od 4.800, dok je u Švedskoj jedna od 17.400 žena.

Uprkos ovim sumornim podacima, iz Fonda za populaciju UN ističu da je postignut veliki napredak u planiranju porodice, što obrazlažu činjenicom da je smanjena godišnja stopa smrtnosti djece do pet godina sa oko 15 miliona, što je bio slučaj prije 20 godina, na ispod 10 miliona.

EKO OTKRIĆA

Mobilni telefon uzročnik kancerogenih oboljenja?!

Australijski neurohirurg, dr. Vini Huaran, upozorio je da su mobilni telefoni opasniji po ljudsko zdravlje od pušenja ili azbesta.

Da podsjetimo, od posledica konzumiranja duvana godišnje umre oko 5 miliona ljudi.

U Velikoj Britaniji azbest je uzročnik smrti približno istog broja ljudi koliko i saobraćajne nesreće.

Rezultati studije profesora Huarana, koji je u proteklih 16 godina dobio 14 nagrada za naučna dostignuća i objavio više desetina naučnih studija o posledicama mobilne telefonije, ukazuju da korišćenje mobilnog telefona tokom 10 ili više godina udvostručuje rizik od dobijanja raka mozga.

Ovaj australijski naučnik smatra da rezultati prethodnih studija nijesu bili uovolikoj mjeri alarmanтни zbog toga što je potrebno najmanje 10 godina da se rak razvije, a mali je broj osoba koji imaju toliki staž u ovoj vrsti komunikacije, i očekuje da se ova teorija dobiti konačnu potvrdu u toku sledeće decenije.

Pa, iako je udruženje mobilnih operatera odbacilo ovu studiju kao „neizbalansiranu analizu“, koja je suprotna zaključcima Svjetske zdravstvene organizacije i još 30 nezavisnih ekspertskih studija, vlade nekih evropskih zemalja ipak su upozorile javnost na opasnost od mobilnih telefona.

Francuska je, početkom godine, upozorila na opasnost korišćenja mobinih telefona, pogotovo kada su djeca u pitanju, vlasti Njemačke su apelovale na svoje građane da mobilni telefon koriste samo u onoj mjeri koliko je to zaista neophodno, dok je Evropska agencija za prirodnu sredinu zatražila da se smanji izloženost zračenju aparata.

Crna Gora je po broju mobilnih telefona, u odnosu na ukupan broj stanovnika, u svjetskom vrhu.

Redakcija „Ekologa“ apeluje na građane da ne koriste mobilne telefone za relaksaciju i „ubijanje“ vremena, što nije rijetka pojava, već samo kada je to zaista neophodno.

Razgovor u četiri oka ili šetnja su bolja alternativa, a uz to i sigurno djelotvorniji.

EKOLOGIST team

EKO LAUREATI

Goldmanova nagrada za ekologiju belgijancu Injasu Šopsu

San Francisco – Dobitnik ovogodišnje prestižne Goldmanove nagrade za Evropu, za pokazano, kako to Goldman fondacija naziva, herojstvo u neformalnoj borbi za životnu sredinu, je belgijanac Injas Šops.

Ovu, takozvanu, Nobelovu nagradu za ekologiju, koja iznosi 150.000 američkih dolara, Šops je dobio za osnivanje i izgradnju prvog i za sada jedinog nacionalnog parka u Belgiji.

Šops je sa nekoliko prijatelja uspio da od privrednika, vlade i građana, prikupi sredstva u visini od 90 miliona evra i da u Limburgu, na sjeveroistoku Belgije, na mjestu gdje su se ranije nalazili brojni rudnici uglja izgradi nacionalni park, bogat šumama, vodom, livadama i divljači.

Park Hog Kepmen se prostire na oko 6.000 ha, koji pripadaju 6 različitih opština, ima 5 ulaza i nekoliko dugačkih biciklističkih staza, kojima svake godine prođe više od 800.000 biciklista, što donosi veliki profit.

Kako bi što bliže povezali posjetioce sa prirodom, Šops i prijatelji su osmislili stazu za one koji vole da šetaju bosonogi i pod stopalima osjete temperaturu zemlje. U toku 2007. godine oko 40. 000 ljudi je bez obuke prošetalo ovom stazom.

Neformalna koalicija koju je osnovao Injas Šops je 10 godina vodila kampanju za prvi nacionalni park u Belgiji i upornost se na kraju isplatila.

Ovaj primjer najbolje svjedoči o mogućoj ekonomskoj isplativosti ekoloških projekata.

Svaka čast g-dine Šops.

EKO PRAVDA

Zbog neusvajanja Zakona o zaštiti životne sredine 9 članica Evropske Unije pred Evropskim sudom pravde

DIREKTIVE SE MORAJU POŠTOVATI

Brisel – Evropska komisija je, nakon dva pismena upozorenja, donijela odluku da uloži tužbu protiv 9 članica EU, zbog toga što direktivu o ekološkoj odgovornosti nijesu proglasile zakonom.

Ova direktiva EU, kojom je propisano da pojedinci ili organizacije, iz zemalja članica, moraju plaćati naknadu za, eventualno, zagađenje životne sredine, trebala je biti sprovedena do 30. aprila 2007. godine.

Pred Evropskim sudom pravde naći će se Austrija, Finska, Francuska, Grčka, Irska, Luksemburg, Velika Britanija, Slovenija i Belgija, koja je tužena zbog regiona Brisel.

Ukoliko Evropski sud odluči da je 9 zemalja članica propustilo da izvrši svoje obaveze u okviru EU, može da im naloži da usvoje direktivu.

Ako tužene članice EU ni nakon, eventualnog, sudskog naloga ne ispune obaveze, Komisija može da, nakon dodatna dva upozorenja, traži od Evropskog suda pravde da ih novčano kazni.

Ovo treba da bude upozorenje zemljama koje su potencijalni kandidati za ulazak u EU, da itekako moraju sprovoditi, možda i olako, potpisane direktive, kako se kasnije ne bi suočavali sa sličnim problemima.

Predstavljanje NVO

FORS Montenegro

Fondacija za razvoj sjevera Crne Gore **FORS Montenegro** je regionalna razvojna agencija čija je primarna oblast interesovanja sjever Crne Gore.

FORS Montenegro – Ideja i osnivanje

FORS Montenegro je nastala na inicijativu trinaest predsjednika opština i zaposlenih u razvojnoj organizaciji CHF International, koji imaju četvorogodišnje iskustvo rada u

razvoju i implementaciji preko 500 projekata, u okviru USAID-ovih programa podrške lokalnom razvoju CRDA i CRDA-E.

FORS Montenegro - Region djelovanja

Aktivnosti se sprovode u opštinama Andrijevica, Berane, Bijelo Polje, Danilovgrad, Kolašin, Mojkovac, Nikšić, Plav, Pljevlja, Plužine, Rožaje, Šavnik i Žabljak.

FORS Montenegro smatra da ovaj region sa svojim brojnim prirodnim resursima ima ekonomski potencijal koji je ogroman i koji još uvijek nije dovoljno iskorišćen i da dio tog potencijala može biti valorizovan kroz aktivnosti koje agencija sprovodi. FORS Montenegro je usmjeren na stimulisanje ekonomskog razvoja na opštinskom i regionalnom nivou, na kreiranje novih radnih mjesta i povećanje prihoda. Cilj programa je da se pomogne održivi ekonomski razvoj i ojača ekonomska moć zajednica na sjeveru Crne Gore.

FORS Montenegro - Vizija

FORS Montenegro je pouzdan partner i lider u podsticanju održivog razvoja sjevera Crne Gore.

FORS Montenegro - Misija

FORS Montenegro je organizacija koja aktivno saraduje sa lokalnim institucijama i građanima, regionalnim i međunarodnim organizacijama kako bi zajednički realizovali projekte čiji je cilj ubrzanje održivog razvoja koji doprinosi privlačenju investicija, motivisanju razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća, promovisanju konkurentskih prednosti sjevera Crne Gore i povećavanju učešća građana u projektima koji rezultiraju poboljšanjem životnog standarda i usmjereni su ka promovisanju zaštite životne sredine.

FORS Montenegro - Ciljevi

Osnovni ciljevi su podsticanje ekonomskog razvoja, razvoj civilnog društva i zaštita životne sredine na sjeveru Crne Gore.

U namjeri da ostvari navedene ciljeve, FORS Montenegro je definisao strateške ciljeve i podciljeve. Strateški ciljevi su: stvaranje povoljnog ekonomskog okruženja za razvoj konkurentskih prednosti sjevera Crne Gore; podizanje nivoa učešća građana u donošenju odluka i pružanje podrške u realizaciji projekata koji rezultiraju povećanjem životnog standarda; davanje doprinosa za stvaranje preduslova za održivi razvoj kroz podizanje ekološke svijesti lokalnog stanovništva i podršku projektima usmjerenim ka zaštiti životne sredine. Ostvarivanje strateških ciljeva vršiće se uz saradnju sa Savjetom strateških partnera.

FORS Montenegro - Savjet strateških partnera

Članovi Savjeta strateških partnera su predsjednici opština sa sjevera Crne Gore, kao i predstavnici Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstva turizma i zaštite životne sredine, Ministarstva zdravlja, rada i socijalnog staranja i Sekretarijata za razvoj. Savjet strateških partnera saraduje sa Menadžment timom i Upravnim odborom FORS Montenegra, kao i sa potencijalnim donatorima i drugim partnerima, sa ciljem ostvarivanja strateških ciljeva FORS Montenegro i na taj način podsticanju održivog razvoja regiona u kome radimo, tj. sjevera Crne Gore.

FORS Montenegro – Aktivnosti

Trenutne aktivnosti FORS Montenegro su na završetku programa „Unapređenje reproduktivnog zdravlja” koje finansira EU, posredstvom Evropske agencije za rekonstrukciju i razvoj, a uz podršku Ministarstva zdravlja rada i socijalnog staranja. U okviru ovog programa rađeno je na tretiranju problema reproduktivnog zdravlja za ciljne grupe adolescenti i žene reproduktivne dobi.

Kroz kampanje, štampanje brošura, ankete, nabavku medicinske opreme koja je nedostajala Domovima zdravlja, organizovanjem skrininga kancera za žene u reproduktivnoj dobi i škola za trudnice u Domovima zdravlja, FORS Montenegro je pokušao dati doprinos omogućavanju primarnim zdravstvenim centrima da što više služe svojoj namjeni, iz razloga što se u Crnoj Gori, u svakodnevnoj praksi, obično preskače primarna i direktno ide u bolnice, koje su sekundarna zdravstvena zaštita, a što nije zakonska procedura. Program je trajao 18 mjeseci i imao je vrijednost oko 200.000 evra.

Drugi program koji se privodi kraju je „Razvoj zajednice kroz demokratsko djelovanje - ekonomija“, koji finasira USAID, implementira na sjeveru CHF a na terenu realizuje FORS Montenegro.

Tokom ovog programa pokušano je da se sa partnerima, većinom lokalnim upravama i nevladinim organizacijama radi na stvaranju uslova za unapređenje ekonomije.

Ovaj veliki program traje već šest godina, a FORS Montenegro ga sprovodi zadnje dvije godine.

FORS Montenegro – Planirane aktivnosti

FORS Montenegro je u okviru projekta SNV-a, radio na osnivanju opštinskih udruženja privatnih vlasnika šuma. Cilj ovog projekta je stvaranje Nacionalnog udruženja u Crnoj Gori, koje bi omogućilo privatnim vlasnicima šuma da zaštite svoju imovinu i utiču na odluke i zakone koji se odnose na ovu oblast. FORS Montenegro je pomogao osnivanje udruženja u Beranama, Rožajama, Andrijevići i Pljevljima.

FORS Montenegro je u Mojkovcu, kao partner, uključen u projekat Milieukontakta „Zelena agenda“, kroz čiju će realizaciju pokušati dati svoj doprinos u unapređenju stanja životne sredine u ovoj opštini.

U pripremi je štampanje Dokumenta „Socioekonomska analiza sjevera Crne Gore“ čiju je izradu osmislio Fors Montenegro a realizovao Institut za strateške studije i prognoze, a što se sprovodi u okviru programa koji je finansirao USAID.

Ova analiza će poslužiti kao bazični dokument prilikom izrade nove Nacionalne strategije razvoja Crne Gore, a u okviru nje posebno njenog sjevernog dijela.

Takođe, FORS Montenegro je sa evropskim partnerima predao nekoliko koncepta projekata za programe Mediteranski prostor – MED kao i program Jugoistočna evropa. FORS Montenegro se sprema i za projekte iz oblasti prekogranične saradnje. Svi ovi programi su finansirani u okviru Instrumenta za pretpristupnu pomoć Evropske unije – IPA.

FORS Montenegro - Kontakt

- Izvršni direktor Veselin Šturanović, mob. 069 339 876
- Adresa koordinacione kancelarije: Ulica Vaka Đurovića 82, 81000 Podgorica
- kontakt tel/fax: 020 310 030; 272 484

- Operativni centri:
 - Berane: 051 235 977, 236 711
 - Pljevlja: 052 356 016, 356 022
 - Nikšić: 040 212 484

- Kontakt e-mail: mailbox@forsmontenegro.org

- Internet adresa: www.forsmontenegro.org

KOLEGE PIŠU

Siniša Stevović

Izvršni direktor **Razvojno kulturno informacionog centra "MOST"**

Osvrt iz eko sela Podgore

Predpostavke koje smo imali o teškom životu na selu nijesu bile ni približne onom što smo dobili posle izlaska na teren. Podijeljeno, osiromašeno, napušteno, ispolitizovano, zlopotrijebljeno, iskorišćeno, učmalo, ali još uvijek po svom potencijalu i ljepoti jedinstveno... Trend se vidio u prelijepoj seriji "Vratiće se rode" skoro se preslikava u eko selu Podgora. Baranda ima biznismene koji joj žele seosku deponiju, Podgora ima svoje koncesionare koji joj umjesto naknade godinama sve uzimaju i ostavljaju samo probleme, ovih dana pojavili su se i novi uzurpatori...

Da bi se vratile rode mora se vratiti život, da bi selo bilo eko mora se puno toga uraditi i promijeniti. Ono što želimo da postignemo u Podgori u potpunoj je suprotnosti razvoju koji se danas sprovodi u Crnoj Gori, razvoj podređen samo kompanijama, prodaji vjekovnih ognjišta, izgradnji spavaona za masovni turizam, sve pride pretumbano, korumpirano, centralizovano, i ispolitizovano. Ako hoćete traktor na kredit morate biti partijski aktivista, ako hoćete podršku morate da pričate kako se to od vas očekuje, sa ovakvim pravilima ponašanja se ne ide u Evropu već nazad mnogo gore od jednopartijskog sistema.

U Crnoj Gori trenutno nema ni jednog argumenta kojim bi se mladi čovjek ubijedio da odpočne život na selu, budžeti dva resorna ministarstva (poljoprivreda, ekologija i turizam) su apsolutno nedovoljni, programski i strateški pristup je neprikladan s obzirom na njihovu važnost.

Ako mislimo da obezbijedimo ukupnu ekonomsku i ekološku održivost za Crnu Goru, to neće biti moguće bez njenog osnovnog prirodnog zaledja – sela, bez značajnije proizvodnje hrane, domaćinstava – farmi, novih usluga, seoskog turizma...

Održivost neće biti realna ukoliko ne smanjimo uvozu zavisnot, prevashodno hrane, i kroz turizam povećamo plasman domaćih proizvoda.

Trenutno postoje prevelike razlike u odnosu na potrebe i projekcije razvoja Crne Gore.

Podsjetiti da smo pogrešnom ekonomskom politikom poslednjih pola vijeka došli u skoro bezizlaznu situaciju. Život u crnogorskom selu postao je nemoguć, zadržao se samo zahvaljujući malom broju starijih domaćinstava koji su uspjeli da održe makar biološki opstanak u njima.

Da bi se stvorio balans, održivi razvoj, očuvala priroda, omogućio ravnomjeran razvoj, smanjile socijalne razlike, regionalne razlike, smanjila nezaposlenost, raseljavanje stanovništva (posebno sa sjevera), spriječilo stvaranje siromašne prenaseljene Podgorice, mora se mnogo, mnogo više uraditi na prevazilaženju razlika.

Ovaj sociološki fenomen postoji u Evropi, ali Evropa se snažnim mjerama suprostavlja jer je svjesna negativnih posledica po njenu ekonomiju.

Naš projekat se oslanja na lokalno stanovništvo kao nosioca cjelokupnog koncepta, na poboljšanje uslova života, na očuvanje životne sredine, na nove razvojne programe (proizvodnja hrane, zanati, usluge...), novu turističku ponudu koja upravo nedostaje Crnoj Gori da bi zaokružila svoj turistički proizvod. Strateški je koncipiran tako da podrazumijeva da će i u narednih 100 godina našim potomcima biti potreban prostor na kojem će moći dostojno živjeti, on podrazumijeva slobodnog pojedinca koji koristi moderna znanja i provjerena iskustva kako bi obezbijedio kvalitetan život ali ne na štetu prirode već u cilju njenog unapređenja (održivo plus). Kada je pokrenuta rekonstrukcija bunara, znali smo da će oni jednog dana biti u upotrebi, nijesmo ni predpostavili da će to biti već ove godine... Kako se ovih dana povećavaju restrikcije na preopterećenom gradskom vodovodu i razmišlja se da se grad snadbijeva samo tehničkom vodom, voda za piće sa tradicionalnih izvora ostaje kao nužno rješenje... Sta će se tek događati za 50 godina kada se na Mediteranu predviđa 30% manje vode?

Nijesmo ni protiv izgradnje novih eko sela (izgradnja smještajnih kapaciteta u nekom napuštenom selu), ali se mora znati da ovaj koncept ima limite, u odnosu na prostor, očuvanje životne sredine, trajanje, atraktivnost, i održivost... Strani turista u crnogorskom selu očekuje autohtone domaćine, specifičnu kulturu i tradiciju, zdravu hranu, arhitekturu, očuvanu prirodu, spreman je i da plati da bi bio aktivan učesnik u životu eko sela... Ovaj koncept je u ekspanziji u SAD-u, Evropi...

U svojoj suštini je superiorniji u odnosu na sve druge programe održivog razvoja jer se konačno shvatilo da će planeta oskudijevati sa resursima ukoliko ne pronadjemo odgovore za probleme kojih je svakim danom sve više....

Uzmemo li u obzir sve rasprostranjeniju kategoriju etičkog turiste koji posjećuje samo one destinacije koje su postigle sklad između ekonomskog razvoja i očuvanja prirode, a tome dodamo i neka negativna iskustva konkurentnih mediteranskih destinacija jasno je koliko moramo napredovati...

Hrvatska i Srbija daleko više ulažu u razvoj eko sela, daleko su ispred, već ih imaju u ponudi na turističkoj berzi, imaju svoju mrežu, formirana udruženja, online rezervaciju smještaja, puno više ulažu u organsku poljoprivredu itd...

Mi u Crnoj Gori i pored svih grešaka imamo dovoljno prostora da pažljivim planiranjem i odlukama postojeće probleme u crnogorskom selu pretvorimo u veliku priliku.

Govorimo iz iskustva jer smo u okviru projekta obišli sela u Srbiji i Bosni i Hercegovina i možemo potvrditi da naše selo jeste najzapuštenije, ali zahvaljujući geografskoj poziciji i izuzetnom prirodnom okruženju daleko atraktivnije i perspektivnije. Na turističkoj berzi brzo može postati atraktivno kao Sveti Stefan, Kotor, Žabljak, Ada Bojana, Nacionalni parkovi...

Odgovornost je velika, hoću da vjerujem da su smo svi dovoljno svjesni šta nam je činiti....

Podrška mora doći institucionalno, potrebno je značajnije finansijski podržati ovaj koncept, formirati crnogorsku mrežu eko sela, raditi na jedinstvenom programu kako bi se izgradio prepoznatljiv brand, mora se raditi na podizanju kapaciteta, zajednički nastupiti na sajmovima, povećati subvencije, omogućiti beskamatne kredite, osmisliti biznis inkubatore, sertifikovati organsko proizvodnju, brendirati crnogorske poljoprivredne proizvode (prljo, sireve, vino, skorup, jela nacionalne kuhinje...), crnogorsko selo promovisati kao jedinstvenu ponudu...

....Sa malim sredstvima pokrenuta je jedna velika priča, pozitivni rezultati se već počinju nazirati za širu zajednicu, sve više ljudi razumije koncept i namjere projekta.

Mještani sela su postali aktivni učesnici u njegovoj realizaciji, više cijene prostor na kome žive, razmišljaju o budućnosti održivo, grade na tradicionalan način, čuvaju izvore, razgovaraju ...

Kada smo počinjali znali smo šta nas čeka, međutim, nismo ni pretpostavljali da će opstrukcija biti snažnija od podrške.

Očigledno je da vizionarski projekti raskrinkavaju sve ono što je oko njih loše, pomažu ljudima da ne žive u zaludama, da se okreću sebi, da je borba za opšte i sigurna borba za pojedinačne interese.

Bez obzira na sve, bez obzira na očigledne planove da se ovaj projekat uništi i pokuša udariti na MOST, istrajaćemo, „da svako selo bude eko, da ljudi u njima budu neko”.

Proteklih nekoliko mjeseci u eko selu „Podgora” dešavale/dešavaju su se različite aktivnosti:

► Kulturno umjetnička manifestacija "Hajdučki sastanak";

► Održani sastanci sa mještanima na kojima su upoznati sa svim aktivnostima i situacijom na projektu mreže i problemima sela;

► U toku je rekonstrukcija bunara "Gusarica"
Volonterska akcija čišćenja eko sela;

► Jedna od najboljih generacija djaka u Podgori je prošla trening za vodiče-birdwatching/posmatranje ptica.

► U subotu, 19.07. 2008 godine, u selu Podgora održan je skup na kojem se govorilo o nastavku projekta i o aktuelnim problemima...

Ekolozi u ovom vijeku moramo biti svi

EKO OBRAZOVANJE

STUDENTSKI EKOLOŠKI KAMP

06-20. JUL 2008. VELIKO RATNO OSTRVO

Beograd – U organizaciji Fakulteta za primenjenu ekologiju FUTURA Univerziteta Singidunum, a uz podršku Skupštine Grada Beograda i JKP «Zelenilo Beograd», na Velikom ratnom ostrvu, od 6. do 20. jula, održan je studentski ekološki kamp pod nazivom «Sačuvajmo Dunav-kamp 2008».

Studentski eko kamp je jedna od aktivnosti koje se u Srbiji sprovode u okviru kampanje «Dunav. Naša reka. Naša budućnost», čiji su organizatori Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Republička direkcija za vode u partnerstvu i Coca-Cola sistem u Srbiji, a koja ima za cilj proslavu 29. juna – međunarodnog Dana Dunava. Osnovni moto kampanje je «Sačuvajmo Dunav».

Eko kamp je prevashodno bio namjenjen studentima fakulteta koji se bave zaštitom životne sredine, a zbog velikog interesovanja imao je dvije smjene u trajanju od nedjelju dana i učešće po 30 studenata.

U prvoj smjeni učestvovali su studenti Geografskog, Rudarsko - geološkog, Poljoprivrednog i Šumarskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i studenti sa Fakulteta zaštite na radu Univerziteta u Nišu.

U drugoj grupi učestvovali su studenti Fakulteta za primenjenu ekologiju FUTURA Univerziteta Singidunum, studenti sa Tehnološko-metalurškog i Biološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu i studenti sa Fakulteta tehničkih nauka univerziteta u Novom Sadu.

Specijalni gosti ovom prilikom su bili studenti sa Filozofskog fakulteta iz Maribora.

Tema ovogodišnjeg kampa bila je voda i uticaj zagađenja voda na životnu sredinu, odnosno zaštita voda i priobalja od zagađenja.

Svakog dana u toku prijedpodneva organizovan je radni dio kampa, koji je podrazumijevao uzorkovanje i uređenje Velikog ratnog ostrava, u saradnji sa JKP «Zelenilo Beograd».

U popodnevrim satima održavana su predavanja iz različitih oblasti životne sredine. Svakog dana, poslije predavanja druženje je nastavljano uz logorsku vatru.

Poslednjeg dana kampa organizovana je i Aqua party, noćna plovidba Savom i Dunavom.

U zemljama širom Evrope inicijator obilježavanja Dana Dunava je Međunarodna komisija za zaštitu rijeke Dunav (International Commission for Danube Protection – ICPDR), sačinjena od 14 zemalja podunavskog regiona. Misijska ova komisija je da promoviše i koordinira održivo i integralno upravljanje vodama, uključujući i zaštitu, poboljšanje i racionalnu upotrebu voda u cilju dobrobiti zemalja dunavskog sliva i njihovih stanovnika.

Dan Dunava se obeležava 29. juna, a prvi put je proslava ovog praznika organizovana 2004. godine, kako bi se obilježila desetogodišnjica donošenja Konvencije o saradnji na zaštiti i održivom korišćenju rijeke Dunav (*Danube River Protection Convention* – DRPC), za koju se kaže da je glavni pravni instrument kojim se štiti Dunav i njegove pritoke.

VLADA & NVO

POTPISAN SPORAZUM O SARADNJI

Podgorica – U zgradi Vlade Crne Gore, u srijedu 23. jula, predstavnici Ministarstva turizma i zaštite životne sredine i jednog broja nevladinih organizacija koje se bave zaštitom životne sredine potpisali su Sporazum o saradnji.

Redakcija „Ekologa“ je odlučila da zbog cjelokupne javnosti objavi tekst Sporazuma.

Polazeći od

- zaključenih međunarodnih dokumenta u oblasti životne sredine, dokumenata tijela i specijalizovanih agencija UN-a, dokumenata OECD-a i Svjetske banke, odluka i preporuka i izveštaja Evropske komisije, Evropskog parlamenta i Savjeta Evrope, Odluke Savjeta o principima, prioritetima i uslovima sadržanim u Evropskom partnerstvu sa Crnom Gorom, Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Deklaracije o partnerstvu Pakta stabilnosti na relaciji Vlada – NVO u zemljama Jugoistočne Evrope, Strategije saradnje Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija i drugih relevantnih dokumenta

Uvažavajući

- da se zaštita i unapređenje životne sredine može uspješno odvijati samo uz aktivno učešće i uz neposrednu saradnju i redovnu koordinaciju svih nadležnih i zainteresovanih subjekata;
- da je u ostvarivanju Strategije saradnje Vlade Crne Gore u oblasti zaštite i unapređenja životne sredine neophodno obezbijediti aktivnu saradnju Ministarstva turizma i zaštite životne sredine sa nevladinim organizacijama;

Podržavajući

- autonomiju nevladinih organizacija i njihovo pravo da budu upoznate sa radom Vlade, i o tome izražavaju svoje stavove, ocjene i preporuke;
- potrebu redovnog informisanja javnosti i posebno nevladinih organizacija o radu Vlade;
- potrebu konsultacija sa nevladinim organizacijama kao vidu doprinosa kvalitetu planiranja, pripreme, usvajanja i implementacije javnih politika;

predstavnici Ministarstva turizma i zaštite životne sredine i predstavnici Nevladine organizacije » « (u daljem tekstu potpisnice) saglasili su se da svoju komunikaciju i saradnju urede kroz sljedeći

SPORAZUM O SARADNJI

I Osnovni principi

Potpisnice su saglasne da će podsticati blisku saradnju i razmjenu informacija u vezi sa procesom zaštite i unapređenja životne sredine u skladu sa ovim Sporazumom o saradnji (u daljem tekstu: Sporazum) na bazi jednakosti, reciprociteta i zajedničke koristi.

Vodeći računa o očuvanju nezavisnosti i unaprijeđivanju transparentnosti i značaja uloge nevladinih organizacija u procesu zaštite i unapređenja životne sredine, kao i unaprijeđenju uslova saradnje potpisnica, saradnja će se zasnivati na principima:

- **Partnerstva** – Potpisnice će sarađivati na partnerskim osnovama, u svim oblastima gdje za to postoji interes građana i zajednice, rukovodeći se načelom jednakih mogućnosti za sve;
- **Transparentnosti** – Potpisnice će blagovremeno prezentirati informacije javnosti o svojim aktivnostima;
- **Odgovornosti** – Potpisnice će snositi punu odgovornost za realizaciju zajedničkih aktivnosti;
- **Međusobnog informisanja** – Potpisnice će razmjenjivati informacije o svojim planovima, programima i aktivnostima;

- **Nezavisnosti nevladinih organizacija** - Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine će nastaviti da uvažava samostalan rad i programsko opredjeljenje nevladinih organizacija i podržavaće nezavisnost nevladinih organizacija.

II Oblasti saradnje

- Izrada i sprovođenje strateških i integracionih dokumenata, planova i programa u oblasti zaštite životne sredine, održivog razvoja i održivog korišćenja prirodnih resursa;
- Praćenje i analiziranje stanja i predlaganja mjera za zaštitu svih segmenata životne sredine;
- Izrada strategija, projekata i programa iz oblasti upravljanja otpadom i otpadnim vodama, vodosnabdijevanja i sistema komunalnih djelatnosti;
- Utvrđivanje i sprovođenje zaštite prirodnih cjelina od značaja za Crnu Goru;
- Sprovođenje zadataka i koordinaciju mjera u vezi s procesom pridruživanja Crne Gore EU u oblasti zaštite životne sredine.

III Aktivnosti za ostvarivanje saradnje:

- Potpisnice će obezbijediti redovnu i blagovremenu razmjenu informacija u vezi sa aktivnostima na pripremi, usvajanju i primjeni strateških dokumenata iz nadležnosti Ministarstva turizma i zaštite životne sredine;
- Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine će uspostavljanjem internet prezentacije o unapređenju i zaštiti životne sredine, kao i njenim blagovremenim ažuriranjem omogućiti pristup podacima o radu Ministarstva, posebno nacrtima strateških dokumenata iz svoje nadležnosti;
- Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine će pozivati predstavnike nevladinih organizacija da u pisanoj formi dostavljaju svoje prijedloge i sugestije u vezi sa pripremom strateških dokumenata iz nadležnosti ovog ministarstva;
- Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine će o nacrtima strateških dokumenata iz svoje nadležnosti organizovati javne debate i omogućiti učešće predstavnika nevladinih organizacija u njima, prethodno dajući dovoljan rok za analizu prijedloga dokumenata;
- Potpisnice će sarađivati na pripremama i sprovođenju projekata od zajedničkog interesa u oblasti zaštite i unapređenja životne sredine;
- Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine će, po pravilu, angažovati relevantne predstavnike nevladinih organizacija u svojim radnim tijelima;
- Nevladine organizacije će predlagati kvalifikovane predstavnike u radna tijela Ministarstva turizma i zaštite životne sredine, te konkretne načine saradnje sa Ministarstvom i, u okviru svojih mogućnosti, doprinositi unapređenju rada i jačanju međusobne saradnje;
- Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine je imenovalo službenika za komunikaciju sa nevladinim organizacijama, koji se stara o informisanju nevladinih organizacija, vodi bazu podataka o nevladinim organizacijama koje su potpisale Sporazum, koordinira obaveze Ministarstva u vezi sa tim i predlaže metode za unapređivanje buduće saradnje;
- Potpisnice će zajedno, po potrebi, organizovati okrugle stolove i druge skupove usmjerene ka promociji procesa unapređenja i zaštite životne sredine, odnosno raspravama radi provjera i unapređivanja politika vezanih za proces unapređenja i zaštite životne sredine;
- Nevladine organizacije će predlagati konkretne načine saradnje sa Ministarstvom turizma i zaštite životne sredine i pružati doprinose putem davanja prijedloga vezanih za unapređivanje rada Ministarstva turizma i zaštite životne sredine u oblasti zaštite životne sredine, kao i za unapređivanje saradnje nevladinih organizacija i Ministarstva;
- Nevladine organizacije će voditi računa o komplementarnosti svojih programa, projekata i aktivnosti na polju unapređenja i zaštite životne sredine sa programima, projektima i aktivnostima Ministarstva turizma i zaštite životne sredine;
- Nevladine organizacije će redovno pozivati i uključivati Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine u aktivnosti i skupove koje organizuju na teme unapređenja i zaštite životne sredine;

- Nevladine organizacije će pružati doprinos redovnom ažuriranju internet prezentacije posvećene procesu unapređenja i zaštiti životne sredine.

IV Mehanizmi za praćenje saradnje

U cilju praćenja saradnje, biće formiran Radni tim za koordinaciju aktivnosti i praćenje sprovođenja ovog Sporazuma i Strategije saradnje Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija.

Radni tim će imati 8 (osam) članova i biće sastavljen od predstavnika Ministarstva turizma i zaštite životne sredine, predstavnika Kancelarije za održivi razvoj, predstavnik Agencije za zaštitu životne sredine i predstavnika Vlade kancelarije za saradnju sa nevladinim organizacijama 4 (četiri) predstavnika nevladinih organizacija koje su potpisale Sporazum, a kojim će koordinirati službenik za komunikaciju sa nevladinim organizacijama u Ministarstvu turizma i zaštite životne sredine.

Prilikom izbora predstavnika NVO u Radni tim vodiće se računa o njihovoj stručnoj osposobljenosti za rad u oblasti unapređenja i zaštite životne sredine.

Predstavnici NVO u Radnom timu biće birani od strane samih NVO u skladu sa Rješenjem koje donosi Ministar. Mandat predstavnika NVO u radnom timu traje dvije godine.

Radni tim će održavati sastanke po potrebi a najmanje četiri puta godišnje.

Poslovníkom o radu urediće se bliže smjernice za funkcionisanje Radnog tima.

V Stupanje na snagu Sporazuma o saradnji

Sporazum stupa na snagu danom potpisivanja, a zaključuje se na neodređeno vreme.

Sporazum je otvoren za druge nevladine organizacije i organizacije civilnog društva koje prihvataju njegove odredbe.

Potpisnice mogu jednostrano raskinuti Sporazum, slanjem pismenog obavještenja.

Sporazum se može izmijeniti pisanom saglasnošću većine od ukupnog broja potpisnika.

Akt kojim se uređuje procedura izbora predstavnika NVO u Radni tim biće donijet u roku od 60 dana od dana potpisivanja Sporazuma.

VI Razrješavanje sporova

Svi mogući sporovi koji se pojave u pogledu tumačenja i implementacije ovog Sporazuma biće razriješeni na prijateljski način u duhu saradnje i uzajamnog poštovanja.

Sporazum o saradnji sa Ministarstvom turizma i zaštite životne sredine potpisale su NVO Zeleni Crne Gore, NVO Bonum, NVO FORS Montenegro, NVO Ozon, NVO Centar za inicijative u oblasti održivog turizma, NVO Društvo za zaštitu Durmitora, NVO Centar za razvoj agrara, NVO Montesun, NVO Književna omladina Tivta, NVO Savez mažoretki Crne Gore, NVO Čarobnjak, NVO Ekološko društvo Trešnjevnik, NVO Zeleni korak, NVO Breznica, NVO Viva-vita, NVO Karuč, NVO Ekozon, NVO Društvo crnogorsko-japanskog prijateljstva, NVO Zeleni gaj i NVO Nezavisna građanska inicijativa.

NIKŠIĆ, Aktuelnosti iz NVO sektora

► Nevladina organizacija „**Humanitarac**“ iz Nikšića počela je sa realizacijom projekta „Marginolizovani, siromašni a dodatno ih i truju – pomognimo im da se pokrenu i kroz sopstveno uključivanje utiču na rješavanje sopstvenih i društvenih problema“.

Cilj ovog projekta je, kako navodi predsjednik „Humanitarca“ i projekt - koordinator Slobodan Simović, zaštita zdravlja stanovništva u opštini Nikšić, posebno u MZ Humci i OZRINIĆI.

Kao glavni zagađivač životne sredine prepoznata je Željezara, u kojoj sistem za prečišćavanje prašine i gasova ne radi već godinama, a koja, po podacima Eko-toksikološkog zavoda Crne Gore, u atmosferu dnevno izbacuje 15 tona prašine i gasova.

Mnogi od gasova koji se u toku proizvodnje netretirani oslobađaju u atmosferu, su kancerogeni, što permanentno povećava broj osoba sa malignim oboljenjima u Opštini Nikšić.

Nezvanični podatak da je, trenutno, od ukupnog broja lica koja koriste hemo-terapiju na Onkološkom odjeljenju Kliničkog Bolničkog Centra u Podgorici, 75 % njih sa područja Opštine Nikšić, to nedmosmisleno potvrđuje- ističe Simović.

U cilju medijske prezentacije projekta „Humanitarac“ je sa lokalnim predstavnicima medija posjetio jednu od deponija u blizini Željezare, u mjestu Konjev do, koja je inače u privatnom vlasništvu.

Predstavnici „Humanitarca“ su stupili u kontakt i sa dr Vukčevićem, predsjednikom borda direktora Željezare, koji je tom prilikom obećao da će, u dogledno vrijeme, pred predstavnicima NVO sektora i medija iznijeti tačne podatke o budućim aktivnostima na izgradnji adekvatnog sistema za zaštitu životne sredine, kao i precizne rokove za njihovu realizaciju.

„Humanitarac“ je, u skladu sa članom 12. Zakona o javnom pristupu informacijama, uputio zahtjev Eko - toksikološkom zavodu za uvid u najnoviji izvještaj o stanju životne sredine u Opštini Nikšić.

Planirano je i upoznavanje svake porodice u MZ Humci i dijelu MZ OZRINIĆI sa stanjem životne sredine na ovim područjima, organizovanje kontakt TV emisije posvećene ovoj temi, pokretanje adekvatne medijske kampanje, kao i formiranje operativnog tima, sastavljenog od predstavnika pomenutih mjesnih zajednica, koji bi kroz kroz dijalog sa menadžmentom fabrike pokušao da utiče na početak rešavanja najvećeg ekološkog problema Nikšića.

U realizaciju Projekta, pored koordinatora, g-dina Simovića, i predstavnika MZ Humci i MZ OZRINIĆI, biće uključeni i ljekar, mikrobiolog i magistar ekologije.

Projekat „Marginolizovani, siromašni a dodatno ih i truju – pomognimo im da se pokrenu i kroz sopstveno uključivanje utiču na rješavanje sopstvenih i društvenih problema“ se realizuje uz podršku Svjetske banke u Crnoj Gori, koja je za prevazilaženje ekoloških nepravilnosti u Nikšiću donirala 5.000 američkih dolara.

U brošuri koju je NVO „Humanitarac“ podijelio zainteresovanim građanima, nalazi se i veoma zanimljiv citat: „Dok smo išli iz Podgorice prema Nikšiću razmišljao sam zašto bi Podgoričani i Nikšićani uošte pušili kada imaju Kombinat i Željezaru?!“.

Ovo razmišljanje ambasadora Hrvatske u Crnoj Gori, g-dina Petra Turčinovića, koliko god bilo sarkastično, najbolje opisuje koliko opasnost po zdravlje predstavlja nepostojanje adekvatnih sistema za zaštitu životne sredine u najvećim crnogorskim zagađivačima.

Redakcija „Ekologa“ podsjeća da je konzumiranje duvana vodeći uzrok smrti u svijetu koji je moguće spriječiti i postavlja pitanje cjelokupnoj javnosti, odnosno nadležnim institucijama, medijima i građanima: „Da li je zakonski moguće **privremeno spriječiti** poslovanje velikih zagađivača bez adekvatnih sistema za zaštitu životne sredine, **dok ne riješe taj problem** i tako **zaštititi zdravlje građana?**“

Aleksandar Perović

► Koalicija preko 230 NVO „Saradnjom do cilja“ počela je sa realizacijom projekta „Čiste ruke u politici“ u Nikšiću.

Lokalni partner za realizaciju ovog projekta je nikšićka NVO „ALFA centar“.

Na javnoj trbini u Sali SO Nikšić prisutne su pozdravili Dragiša Janjušević, koordinator projekta za Nikšić, koji je bio i moderator, Aleksandar Dedović, izvršni direktor ALFA centra i Goran Đurović, predsjednik upravnog odbora

koalicije „Saradnjom do cilja“.

Oni su objasnili da je Projekat osmišljen tako da podstakne učešće građana u radu lokalne samouprave i pozvali prisutne da se uključe u diskusiju oko aktuelnih problema.

Nakon početne pasivnosti učesnika, koja je odraz nedovoljnog javnog angažovanja, u razgovor su se uključili predstavnici lokalnih nevladinih organizacija, a zatim građani, predstavnici medija i predstavnici lokalne samouprave.

Kandidovano je nekoliko problema čijem će se prevazilaženju težiti u toku reallizacije projekta „Čiste ruke u politici“.

Takođe je primjećeno da je izražen slab odziv građana na javnim tribinama, bez obzira na to ko je organizator, a prisutni su izrazili spremnost da ulože trud kako bi se i to u budućnosti promijenilo.

ALFA centar je pozvao zainteresovane da u popodnevним časovima posjete njihovu kancelariju i zajedno pokušaju naći najbolje rešenje za aktuelne probleme.

Građani mogu podnijeti inicijativu zbog:

- utvrđivanja linija u gradskom i prigradskom saobraćaju;
- izgradnje, proširenja i uređenja groblja;
- asfaltiranja puteva;
- pružanja komunalnih usluga;
- razvoja i zaštite životne sredine;
- boljeg informisanja;
- utvrđivanja dužine radnog vremena u ugostiteljskim objektima;
- zaštite spomenika i spomen obilježja;
- razvoja sporta;
- razvoja kulture i umjetnosti;
- zaštite od buke;
- izgradnje infrastrukturnih objekata;
- i drugih pitanja za koja se može podnijeti građanska žalba i peticija.

Sledeća tribina je zakazana za septembar.

Kontakt:

ALFA centar

Ul. Manastirska 1
81 400 Nikšić, Crna Gora

Tel/fax: +382 (0) 40 213 080
E-mail: alfacentar@cg.yu

IMPRESUM

Elekt@onski bilten
EKOLOG

Godina I Brojevi 6 i 7 ► Jul i Avgust 2008 ISSN 1800-7031

Osnivač i izdavač:

Udruženje građana „OZON” Nikšić

Za osnivača i izdvača, glavni i odgovorni urednik:

Aleksandar Perović

Redakcija:

mr Radoš Đurović, Aleksandar Perović

Savjet biltena:

mr Nikola Perović

Kompjuterska priprema:

OZON team

Tiraž:

Neograničen

Distribucija:

Besplatna, elektronskom poštom

Adresa redakcije:

Ul. Beogradska S6-A
81 400 Nikšić, Crna Gora

Telefon:

+382 (0) 67 657 279

E-mail:

bilten.ekolog@gmail.com

IZVORI INFORMACIJA I FOTOGRAFIJA

Svjetska zdravstvena organizacija
www.who.int

Vlada Crne Gore
www.vlada.cg.yu

Ministarstvo turizma i zaštite životne
sredine
www.mturizma.vlada.cg.yu

Ministarstvo finansija
www.ministarstvo-finansija.vlada.cg.yu

Društvo Mladih Ekologa Nikšić

FORS Montenegro
www.forsmontenegro.org

Eko Forum
www.ekoforum.org.yu

Fakultet za primenjenu ekologiju FUTURA
www.futura.edu.rs

VOA
www.voanews.com

B92
www.b92.net

Tanjug
www.tanjug.co.yu

Politikin zabavnik
www.politikin-zabavnik.co.yu

Razvojno kulturno informacioni centar
"MOST"
www.ngo-most.org

Agencija za lokalnu demokratiju
www.lida-nk.org

NVO Humanitarac

Crna Gora

Ministarstvo turizma i zaštite životne sredine

Molimo Vas da ne štampate elektronski bilten „Ekolog“, ukoliko to zaista nije neophodno, i tako podržite kampanju „Sačuvajmo naše šume“.

Redakcija